

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

Hospodářská politika států MERCOSUR

Jaroslav Zeman

© 2014 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomických teorií
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Zeman Jaroslav

Provoz a ekonomika

Název práce

Hospodářská politika států MERCOSUR

Anglický název

The Economic Policy of MERCOSUR

Cíle práce

Cílem diplomové práce je zhodnocení ekonomických integračních procesů v rámci států uskupení MERCOSUR (Společný trh jihu) zahrnující státy: Argentinu, Brazílii, Paraguay a Uruguay. Dílčím cílem je poté analýza zahraničně obchodní politiky a to především analýza ochrannářských opatření uplatňovaných členskými státy a dopad těchto opatření na proces ekonomické integrace.

Metodika

Zdrojem informací teoretické části práce bude studium odborné ekonomické literatury zaměřené na zahraniční obchod a ekonomickou integraci. V praktické části bude metodou deskripce využito pravidelných výročních zpráv samotného uskupení MERCOSUR, výročních zpráv Světové obchodní organizace (WTO) a odborné práce Ekonomické komise pro Latinskou Ameriku (CEPAL). Při psaní diplomové práce bude využito též metody komparace.

Harmonogram zpracování

1. Zápočet LS / 2012: vyhledání a studium literatury
2. Zápočet ZS/ 2013: vypracování teoretické části
3. Zápočet LS/ 2013: vypracování analytické části a závěru

Rozsah textové části

60 - 80 stran

Klíčová slova

Ekonomická integrace, hospodářská politika, MERCOSUR, obchodní vztahy, ekonomická krize, protekcionismus, vládní stimuly, export, import, HDP, platební bilance

Doporučené zdroje informací

BOUZAS, Roberto, FANELLI, José María. MERCOSUR: integración y crecimiento. Buenos Aires: Fundación OSDE, 2001. ISBN: 987-9358-04-X

GERMAN A. de la Reza. Integración económica en América Latina: hacia una comunidad regional en el siglo XXI. México: Universidad Autónoma Metropolitana Azcapotzalco, 2006. ISBN 970-722-564-5.

HOEKMAN, B. - KOSTELECKI, M. The political economy of the world trading system: the WTO and beyond. 3. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2009. ISBN 978-0-19-955377-8.

KLIKOVÁ, Christiana a KOTLÁN, Igor. Hospodářská politika. Praha: Institut vzdělávání SOKRATES, 2003. ISBN: 80-86572-04-8.

KUBÍČEK, Jan a kol. Hospodářská politika. 1. Vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. ISBN: 80-86898-99-7

SAMUELSON, Paul A., NORDHAUS, William D. Ekonomie. 18. vydání. Praha: NS Svoboda, 2008. ISBN 802-05-059-0.

SVATOŠ, Miroslav a kol. Zahraniční obchod - teorie a praxe. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2708-0.

ŠRÉDL, Karel. Mezinárodní ekonomie : (vybrané texty a příklady). 1. vydání. Praha: Alfa Nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-87197-18-9.

WILSON Fernández. MERCOSUR: economía, política, y estrategia en la integración. Montevideo, Uruguay: Fundación de Cultura Universitaria, 1992. ISBN: 950-2307-47-X

Vedoucí práce

Šrédl Karel, doc. Ing. PhDr., CSc.

Termín odevzdání

březen 2014

Elektronicky schváleno dne 31.3.2014

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 31.3.2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan fakulty

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Hospodářská politika států MERCOSUR" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 10. listopadu 2014

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval doc. Ing. PhDr. Karlu Šrédlovi, CSc. za trpělivost a přínosné rady. Dále bych chtěl poděkovat mé rodině za podporu po celou dobu studia.

Hospodářská politika států MERCOSUR

The Economic Policy of MERCOSUR

Souhrn

Diplomová práce se věnuje regionálnímu integračnímu uskupení z oblasti Latinské Ameriky - Společnému trhu jihu (MERCOSUR). Toto uskupení je považováno za nejúspěšnější integrační uskupení Jižní Ameriky a integrující prvek celého regionu. Práce si klade za cíl zhodnotit ekonomické integrace v rámci tohoto uskupení a popsat pohyby, které vedly ke vzniku MERCOSURu. Dílčím cílem je analýza ochranných opatření uplatňovaných členskými státy a jejich dopad na integrační proces. V práci je stručně popsán zahraniční obchod a důvody, které státy vedou k zapojení do mezinárodního obchodu. Následuje charakteristika vnějších obchodních politik a teoretický popis nástrojů využívaných v obchodní politice. Další část rozebírá po teoretické stránce ekonomickou integraci, její jednotlivé fáze a proces ekonomické integrace na jihoamerické kontinentě. Na závěr navazuje popis vývoje MERCOSURu, institucionální zajištění a analýza obchodní politiky. Nechybí rozbor krizových let na přelomu tisíciletí pro dvě největší ekonomiky regionu. Dále bude popsán vstup Venezuely a přínosy členství pro celé uskupení.

Summary

This thesis is dedicated to regional integration agreement in the area of Latin America – (MERCOSUR). This treaty is considered as the most successful integration agreement of South America and an integrating element of the whole region. The thesis is to evaluate economical integration in the frame of this group and describe the incentives that lead to creating of MERCOSUR. Particular goal is an analysis of the protection measures used by the member states and its impact on the integration process. The study briefly describes the foreign trade and the reasons that lead states to participate on it. Following is the characteristic of the external trade politics and a theoretical description of measures used in the trade politics. Next part is focused on political integration (on theoretical basis), its particular phases and the process of economical integration of South America. Followed by description of the development of MERCOSUR, its institutional background and analysis of its trade politics. Not missing is also the analysis of the crisis era for the two largest economies of the region. Next will be described the admission of Venezuela and benefits of membership for all the group.

Klíčová slova: MERCOSUR, ekonomická integrace, obchodní politika, obchodní vztahy, krize, protekcionismus, export, import.

Keywords: MERCOSUR, economic integration, trade policy, trade relations, crisis, proteccionism, export, import.

Obsah

1. Úvod	9
2. Cíl práce a metodika.....	10
3. Teoretická východiska	11
3.1. Zahraniční obchod	11
3.2. Obchodní politika	12
3.2.1. Nástroje obchodní politiky	12
3.3. Ekonomická integrace.....	15
3.3.1. Základní integrační stupně	17
3.3.2. Integrace v Jižní Americe - předchůdci MERCOSURu	18
3.3.3. Aliance Argentina-Brazílie.....	20
4. Praktická část	22
4.1. MERCOSUR.....	22
4.2. Institucionální zajištění MERCOSURu	23
4.3. Etapy vývoje.....	26
4.3.1. Přechodová fáze 1991-1994	27
4.3.2. Cesta k celní unii.....	29
4.3.3. Období 1998-2002 - období krize.....	30
4.3.4. Brazílská měnová krize	35
4.3.5. Argentinský bankrot.....	36
4.3.6. Období 2003-2008 - směr společný trh.....	38
4.3.7. Vstup Venezuely a odmítavý postoj Paraguaye	43
4.3.8. Nacionalizace v Latinské Americe	44
4.3.9. Vývoj zahraničního obchodu.....	45
4.3.10. Globální krize a protekcionismus	49
5. Závěr	55
6. Seznam grafů a tabulek.....	59
7. Seznam použitých zdrojů	60

Seznam použitých zkratek

AEC	Společný celní sazebník
BCRA	Centrální banka republiky Argentina
ALADI	Latinskoamerická integrační asociace
CARICOM	Karibské společenství
DJAI	Povinné předdovozní žádosti
ECLAC	Hospodářská komise pro Latinskou Ameriku a Karibik
EHP	Evropský hospodářský prostor
ESVO	Evropské společenství volného obchodu
FOCEM	Fondu pro strukturální konvergenci a financování integračního procesu Mercosuru
GATT	Všeobecná dohoda o clech a obchodu
IBRD	Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj
IMCO	Mezivládní námořní poradní
IMF	Mezinárodní měnový fond
MERCOSUR	Společný trh jihu
NAFTA	Severoamerická dohoda o volném obchodu
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a EFTA
OSN	Organizace spojených národů
PIP	Program produktivní integrace
PLC	Program pro liberalizaci obchodu
UNCTAD	Konference o obchodu a rozvoji
WTO	Světová obchodní organizace

1. Úvod

Ve své diplomové práci se věnuji regionálnímu integračnímu uskupení z oblasti Latinské Ameriky - Společnému trhu jihu (MERCOSUR). Tento regionální blok, který vznikl počátku 90. let, je v současnosti tvořen pěti státy: Argentinou, Brazílií, Uruguayí, Paraguayí a Venezuelou, která se jako nejnovější člen oficiálně připojila v roce 2013. MERCOSUR je považován za nejúspěšnější integrační uskupení Jižní Ameriky a sjednocující prvek celého regionu.

Téma zabývající se MERCOSUREm jsem si vybral proto, že jsem oblast Jižní Ameriky již několikrát navštívil a kromě obrovské kulturní bohatosti vidím v tomto regionu obrovský potenciál, jak po ekonomické stránce, tak v oblasti lidského kapitálu. Dalším důvodem, proč jsem se na toto téma zaměřil, byla snaha o pochopení často paradoxní situace, kdy se na jedné straně státy snaží o prohloubení ekonomické integrace a odstraňují bariéry vzájemného obchodu, zatímco na straně druhé vlády některých zemí přijímají různá netarifní opatření namířená proti svým partnerům.

V první části je stručně popsán zahraniční obchod a důvody, které státy vedou k zapojení do mezinárodního obchodu. Následuje charakteristika vnějších obchodních politik a teoretický popis nástrojů využívaných v obchodní politice.

Druhá část rozebírá po teoretické stránce ekonomickou integraci a její jednotlivé fáze. Vedle toho přibližuje proces ekonomické integrace na jihoamerickém kontinentě.

Třetí část navazuje charakteristikou MERCOSURu, institucionálním zajištěním a popisem vývoje tohoto sdružení od samotného vzniku až po jeho současnost. Vývoj MERCOSURu je rozdělen do čtyř fází, které chronologicky analyzují a rozebírají problémy, se kterými se MERCOSUR musel v daných obdobích vypořádat. Součástí této kapitoly je také analýza krizových let na přelomu tisíciletí a rozbor příčin, kterými si dvě největší ekonomiky regionu prošly. Dále se budu věnovat vstupu Venezuely a přínosům, které členským státům toto uskupení přináší. V neposlední řadě také přiblížím proces znárodnování, který v některých jihoamerických zemích s různou mírou intenzity probíhá a vrhá tak stín na důvěryhodnost těchto zemí v očích zahraničních investorů.

V samotném závěru své práce se pokusím odhadnout směr budoucího vývoje Společného trhu jihu a jeho význam v regionu Latinské Ameriky. Nelze přitom opomenout roli MERCOSURu na poli mezinárodní ekonomiky.

2. Cíl práce a metodika

Cílem této diplomové práce je popsat proces integrace v rámci uskupení MERCOSUR, zaměřit se na motivy, na jejichž základě toto sdružení vzniklo a pokusit se odhadnout směr jeho budoucího vývoje. Základním předpokladem je, že ekonomická integrace v rámci sdružení MERCOSUR, je pro členské státy přínosem. Ve své práci se proto pokusím dokázat pozitivní vliv této integrace na ekonomiky jednotlivých zemí. Dílčím cílem je analýza restriktivních opatření využívaných v rámci bloku a jejich dopad na proces integrace. V širším smyslu by tato práce měla přispět k rozšíření poznatků o sdružení MERCOSUR jako takovém, o jeho fungování, struktuře a principech, na kterých je toto uskupení založeno.

Teoretická část bude sepsána na základě studia odborné literatury převážně českých autorů zabývajících se problematikou ekonomické integrace, hospodářské politiky a zahraničního obchodu. V praktické části bude potom využito pravidelných výročních zpráv samotného uskupení MERCOSUR, výročních zpráv Světové obchodní organizace (WTO) a odborných prací Ekonomické komise pro Latinskou Ameriku (CEPAL), stejně jako další zahraniční literatury. Uplatňované obchodní bariéry budou zkoumány dle GTA databáze (www.globaltradealert.org) monitorující obchodní bariéry ve světovém obchodě.

Diplomová práce bude zpracována na základě metody komparativní analýzy, kterou bude doplňovat deskriptivní analýza. Zjišťování a objektivizace dat nám pomůže při srovnávání ukazatelů, které charakterizují vývoj integračního uskupení MERCOSUR. Tabulky a grafy budou vytvořeny v programu MS Excel.

3. Teoretická východiska

3.1. Zahraniční obchod

Zahraniční obchod, tedy vnější ekonomické vztahy země, hraje v dnešní době rozhodující roli v ekonomické úrovni většiny států světa. Důkazy o mezinárodní směně jsou staré jako lidstvo samo.¹

Mezi důvody, proč se země zapojují do mezinárodního obchodu, patří rozdílná vybavenost přírodními zdroji, příznivější klimatické podmínky, rozdílná výše výrobních nákladů, nebo neschopnost dané země uspokojit poptávku svých obyvatel. Je známo, že na základě teorie absolutní a komparativní výhody rozvinuté již Adamem Smithem, se státu vyplatí, pokud se bude specializovat na produkci těch statků, které dokáže vyrábět efektivně a s nízkými náklady, a zároveň bude dovážet ty statky, které by vyráběl s vysokými náklady. Tento model je výhodný pro obě zúčastněné strany.²

Samuelson³ uvádí jako důvody, proč se země zapojuje do zahraničního obchodu, tyto následující:

- Rozdíly výrobních podmínek
- Klesající náklady z rozsahu
- Rozdíly ve spotřebitelských preferencích
- Princip komparativní výhody

Dalším důležitým prvkem mezinárodního obchodu je jeho mírotvorná charakteristika, neboť se mezi státy, jež spolu ekonomicky spolupracují, snižuje riziko ozbrojeného konfliktu.⁴

---

¹ SVATOŠ, M. *Zahraniční obchod: teorie a praxe*, s. 15

² SOJKA, M., KONEČNÝ, B. *Malá encyklopedie moderní ekonomie*, s. 279

³ SAMUELSON, P., NORDHAUS, W. *Ekonomie*

⁴ SVATOŠ, M. *Zahraniční obchod: teorie a praxe*, s. 15

3.2. Obchodní politika

Obchodní politika představuje soubor nástrojů a opatření, kterými země reguluje své vnější ekonomické vztahy. Každá země se pohybuje mezi dvěma extrémy obchodní politiky, jež charakterizuje liberalismus a protekcionismus.⁵ S obchodní politikou souvisí pojem otevřenost ekonomiky, která určuje míru zapojení do mezinárodního obchodu.

Liberalismus neboli svobodný obchod spočívá v odstranění všech možných překážek volného obchodu, otevřenosti domácího trhu zahraničním producentům a absenci státních podpor různého druhu. Pozitivním přínosem liberální obchodní politiky je nižší cena pro spotřebitele a růst specializace ekonomiky.

Protekcionismus, jinak řečeno ochranářství, se naopak vyznačuje řadou překážek a omezení volného obchodu. Protekcionistická politika se snaží ochránit domácí producenty před zahraničními výrobci a uchovat určitou míru zaměstnanosti. Důsledkem protekcionismu je potom uzavření a konzervace ekonomiky, což vede ke snižování konkurence na domácím trhu, zpomalování investic, nárůstu cenové hladiny, mezd a nezaměstnanosti. Tato politika vede také k růstu výrobních nákladů a zastarávání technologií.⁶

Důvodů ochranářské politiky je hned několik:

- Ochránit nově se rozvíjející perspektivní odvětví, která ještě nejsou natolik vyspělá, aby obstála v mezinárodní konkurenci.
- Ochránit některá specifická odvětví, která by příchodem konkurence zapříčinila prudký nárůst nezaměstnanosti, např. hutní průmysl.
- Ochránit odvětví, která plní i další významné funkce (zemědělství - potravinová bezpečnost).⁷

3.2.1. Nástroje obchodní politiky

Do své obchodní politiky může stát zasahovat celou řadou opatření. Využíváním těchto nejrůznějších nástrojů přitom vlády sledují dva cíle. Prvním z nich je snaha omezit dovoz zahraničního zboží a tím ochránit domácí výrobu (nástroje na omezení dovozu).

---

⁵ Tamtéž. s. 29

⁶ KÁLINSKÁ, E. *Mezinárodní obchod*, s. 148

⁷ SVATOŠ, M. *Makroekonomie I, II, III*, s. 129

Druhým cílem je snaha podporovat vývoz prostřednictvím různých subvencí nebo zvýhodněných úvěrů (nástroje na podporu vývozu).

Nástroje obchodní politiky lze rozdělit na tarifní a netarifní. Mezi tarifní nástroje lze zařadit cla či množstevní kvóty. Netarifní nástroje potom představují například hygienické či fytosanitární normy.⁸

Tarifní omezení

Clo je finanční nástroj, který se využívá již od starověku. Je považován za nejjednodušší nástroj obchodní politiky. Jeho funkce byla především fiskální, avšak v současnosti plní i řadu dalších funkcí. Významná je jeho funkce ochranná, kdy navyšuje cenu dovážených statků a ty ztrácejí cenové zvýhodnění oproti domácí produkci. Clo plní ochrannou funkci ze dvou úhlů pohledu. Tím prvním je, že ochraňuje domácí producenty před levnějším dovozem, kdy dané odvětví získává čas např. na nové investice. Za druhé clo ochraňuje nově vznikající odvětví.⁹

Při delším využívání cla jako ochrany domácích producentů, může být clo kontraproduktivní, neboť domácí výrobci mohou přivyknout na nižší zahraniční konkurenci a poleví ve snaze o kvalitativní zlepšování vlastních produktů.¹⁰

Co se týče členění cel, můžeme je rozdělit na valorická a specifická. Valorické clo je částka, která se vypočítává jako procentuální sazba z ceny zboží. Specifické clo je potom částka placená za jednotku importovaného zboží. Další možnost rozdělení cel je následující:

- **Cla prohibitivní** - tak vysoká, že je znemožněn dovoz daného statku.
- **Cla výchovná** - neboli skleníková, která chrání proti zahraniční konkurenci.
- **Antidumpingová cla** - chrání před dumpingovým dovozem.
- **Cla preferenční** - poskytovaná většinou rozvojovým zemím.
- **Cla diferenční** - uplatňují systém několika celních sazeb na stejný druh zboží.
- **Kompenzační cla** - kompenzují určité nevýhody domácí produkce.

---

⁸ SVATOŠ, M. *Makroekonomie I, II, III*, s. 191

⁹ SOUKUP, A. *Mezinárodní ekonomie*, s. 158

¹⁰ MACHKOVÁ, H., ČERNOHLÁVKOVÁ, E., SATO, A. a kol. *Mezinárodní obchodní operace*, s. 111

- **Cla odvetná** - uvalená na oplátku za uvalení cla na domácí produkci v zahraničí.¹¹

Je třeba zdůraznit, že celkové užívání cel však klesá v důsledku působení Světové obchodní organizace (WTO), a je nahrazováno více skrytými nástroji netarifního charakteru.¹²

Tato organizace sdružuje 153 států, které představují 97% veškerého mezinárodního obchodu. Organizace vznikla v roce 1994, čímž nahradila již zastaralé Všeobecné dohody o clech a obchodu (GATT) z roku 1947. Jejím úkolem je liberalizace obchodu prostřednictvím odbourávání obchodních bariér. Mezi její další úkoly patří:

- monitorovat dodržování mezinárodních pravidel obchodu
- organizovat obchodní jednání mezi členy
- monitorovat využívání nástrojů protekcionismu
- řešit spory mezi vládami
- rozvíjet spolupráci s ostatními mezinárodními organizacemi.

System fungování Světové obchodní organizace je založen na dodržování více jak šedesáti dohod, které tato organizace přijala. Připomeňme Všeobecnou dohodu o clech a obchodu, která patří mezi ty nejvýznamnější v rámci WTO.¹³

Kvótami se rozumí množství omezení dovozu. Kvóty mají stejný účinek jako cla, avšak rozdíl je v účinku na státní rozpočet. Mohou být vyhlášeny na určité období. Je třeba zdůraznit, že clo je důležitý zdroj příjmů do státní kasy. Naproti tomu kvóty představují příjem pouze pro určitou skupinu dovozců, která vlastní dovozní licenci.¹⁴

---

¹¹ KARLÍNSKÁ, E., PETŘÍČEK, V. a kol. *Mezinárodní obchod I*

¹² SVATOŠ, M. *Makroekonomie I, II, III*, s. 191

¹³ ROZEHNALOVÁ, N. *Právo mezinárodního obchodu*

¹⁴ MACH, J., KEIL, J., HAVRÁNEK, J., BUREŠOVÁ, M., BURIANOVÁ, J., SOUKUP, A. *Makroekonomie I, II, III*, s. 19

Netarifní omezení

Mezinárodní směna může být omezena celou řadou různých dalších omezení označovaných jako netarifní bariéry. Nejběžnější formou netarifních omezení jsou:

- **Množstevní omezení** (kvantitativní restrikce) představující v současném obchodě nejvíce využívaný nástroj.
- **Dohody o dobrovolném omezení dovozu** (autolimitační dohody) - jedná se o určitý typ kvantitativních restrikcí.
- **Kontingenty** - představují maximální možnou hranici dovozu.
- **Minimální cena** - minimální importní cena je považována za antidumpingové opatření.
- **Technické, zdravotní, hygienické či ekologické normy** - při přísnějších normách než platí ve vyvážející zemi, znemožňují dovoz, nebo si v rámci plnění těchto norem vyžádají dodatečné náklady, při kterých se dovoz již nemusí vyplatit.¹⁵

3.3. Ekonomická integrace

Ekonomická integrace představuje určitou formu ekonomické spolupráce mezi zeměmi, které usilují o zapojení do regionálního nebo světového trhu, aby tak mohly využívat různých výhod, které toto zapojení může přinést. Nižší formou takové spolupráce je ekonomická koordinace, při které jednotlivé státy disponují výlučnou pravomocí regulovat svou národní ekonomiku, čímž dochází k zachování vzájemně oddělených národních ekonomik. Naproti tomu ekonomickou integraci lze charakterizovat jako „proces vzájemného slučování, splývání menších ekonomických celků ve větší komplexy.“¹⁶ Zjednodušeně řečeno je možné ekonomickou integraci označit jako snahu zúčastněných států o spolupráci za účelem dosažení lepšího ekonomického rozvoje.¹⁷

Je důležité si uvědomit, že odstraňováním bariér a propojováním národních ekonomik dochází k rozšiřování trhu. Komplikované vzájemné hospodářské vztahy ustupují a státům se otevírá nový trh, respektive trh zúčastněných států, jež představuje

---

¹⁵ Tamtéž. s. 193

¹⁶ ŠRÉDL, K. *Ekonomie a teolog*, s. 252

¹⁷ TORRENT, R. *Un marco analítico para los procesos de integración regional*, s. 17

nové odbytiště pro produkty, které se dříve omezovaly na domácí trh. S tímto rozšířením trhu potom dochází k posilování konkurenčního prostředí. Objevují se dokonce názory, že pravý význam ekonomické integrace tkví ve vzrůstu potencionální konkurence a všech jejích přínosech, které z toho pro tržní ekonomiku vyplývají.¹⁸

Z hlediska ekonomického integračního postupu můžeme rozlišit dva typy integrace. Prvním typem je integrace *negativní*, která se soustředí na postupné odstraňování bariér, jež brání integraci. Druhým typ pak představuje integrace *pozitivní*, jež je charakteristická vytvářením různých podpůrných struktur (instituce, nástroje), které mají zajistit potřebný rozvoj trhu.¹⁹

V rámci dělení integrace lze dále rozlišit ekonomické integrace dle oblasti, ve které integrační proces probíhá. V takovém případě jde o integraci teritoriální, která se dělí na integraci *globální* a *regionální*. Při globální integraci dochází k vytváření jednotného celosvětového celku. Zatímco regionální integrace vzniká, jestliže nejméně dva státy spojují ekonomické, politické či jiné zájmy. Regionální integrace může nakonec ve svém důsledku vést k izolaci daného celku.²⁰ Společný trh jihu, MERCOSUR, přitom představuje právě typ regionální integrace.

Pro úspěšný proces této regionální integrace jsou specifikovány určité politické a ekonomické předpoklady, které integrující země musí splňovat. V opačném případě bývá integrace často neúspěšná. Dané předpoklady jsou následující:

1. Členské země by měly být na podobném stupni ekonomického vývoje. Rozdíly v ekonomice či průmyslové vyspělosti s sebou totiž přinášejí tlaky různých zájmových skupin a stávají se tak brzdou integrace.
2. Členské státy by měly být na stejné nebo podobné socioekonomické úrovni myšlení, přičemž jejich politiky a zájmy by se měly orientovat podobným směrem.

---

¹⁸ URBAN, L. *Evropský vnitřní trh a příprava České republiky na začlenění*, s. 14

¹⁹ SLANÝ, A., ŽÁK, M. *Hospodářská politika*, s. 150

²⁰ ŠRÉDL, K. *Ekonomie a teolog*, s. 253

3. Členské státy musí v krátkodobém horizontu projevit dostatek vůle a porozumění pro upřednostnění zájmů uskupení před zájmy národními.²¹

3.3.1. Základní integrační stupně

Ekonomický integrační proces lze z hlediska úrovně propojení nadnárodních trhů rozdělit na čtyři základní stupně, k jejichž prosazování dochází na základě smluv mezi vládami. Jednotlivé stupně na sebe navazují od nejnižšího po nejvyšší, přičemž může dojít k tomu, že se proces integrace v jedné z těchto etap zastaví. Tyto čtyři základní vývojové formy stanovil britský ekonom maďarského původu Béla Balassa.²²

- Prvním stupněm ekonomické integrace je pásmo volného obchodu. V této etapě dochází mezi členskými státy k odstraňování překážek vzájemného obchodu, jako jsou cla a kvóty, což umožní volný pohyb zboží a služeb mezi jednotlivými státy. Vůči nečlenským státům však každá země vystupuje samostatně a ponechává si svojí autonomní celní politiku.
- Dalším stupněm je celní unie, kde kromě liberalizace obchodu zúčastněné země uplatňují společný celní sazebník vůči nečlenským zemím, které chtějí vstoupit na jejich trhy. Vytváří si tak společnou zahraniční obchodní politiku, čímž se vzdávají části své suverenity ve prospěch určitého mezivládního nebo mezinárodního orgánu, který zahraniční obchodní politiku stanovuje jménem všech členských států.
- Třetí etapu ekonomické integrace představuje společný trh, kde kromě volného pohybu zboží a služeb mezi členskými zeměmi dochází k uvolnění pohybu výrobních faktorů, tedy pracovních sil a kapitálu.
- Čtvrtým stupněm integračního procesu je hospodářská a měnová unie. Vedle společného trhu předpokládá také sblížení národních hospodářských politik zúčastněných zemí, státy také v určitých oblastech vzdávají rozhodovacích pravomocí a přesouvají je na nadnárodní instituce. Vyvrcholením této etapy je zavedení jednotné měny v rámci celého společenství.

---

²¹ CIHELKOVÁ, E. *Světová ekonomika*, s. 208

²² URBAN, L. *Evropský vnitřní trh a příprava České republiky na začlenění*, s. 15

- Poslední pátý stupeň představuje úplnou ekonomickou integraci. Státy sjednocují své hospodářské politiky a mají společnou měnu. Úplná ekonomická integrace musí být bezpodmínečně doprovázena politickou integrací. V tomto případě vzniká konfederace či federace.²³

3.3.2. Integrace v Jižní Americe - předchůdci MERCOSURu

Počátek vzniku politického MERCOSURu se nachází v alianci ABC²⁴ z roku 1915, tvořenou Argentinou, Brazílií a Chile, která měla za cíl položit základy rovnováhy sil v zemích Jižního Rohu na americké polokouli, napodobující určitým způsobem postnapoleonskou Evropu.²⁵ Argentina, Brazílie a Chile patřily na začátku 20. století mezi tři nejdůležitější země Jižní Ameriky. Jednalo se o státy nejvíce organizované, nejmocnější, s odhodláním spolupracovat a tím se vzájemně neutralizovat.²⁶

Mezi hlavní důvody založení této aliance patřila snaha zabránit ozbrojenému konfliktu mezi zmíněnými mocnými jihoamerickými zeměmi a spolu s tím společně naplánovat jistý typ spolupráce a efektivního postupu při ohrožení, které by způsobil případný vpád některého z dalších hráčů z oblasti Latinské Ameriky.²⁷ Aliance ABC sehrála významnou roli při různých příležitostech např. při odtržení Panamy od Kolumbie, nebo při invazi Spojených států amerických do Mexika, kdy ABC nabídla své služby vyjednavče a vedla jednání na konferenci v Niagara Falls a zabránila tak válce mezi těmito zeměmi.²⁸

Koncem čtyřicátých a začátkem padesátých let, tedy během prvního a druhého období výkonu prezidentského úřadu Juanem Perónem²⁹, ABC nabývá dalšího rozměru. Perón ve svém projevu z 11. listopadu 1953 řekl, že Argentina, Brazílie a Chile, představují samostatně „nedostatečné“ ekonomické jednotky. Naproti tomu společně by však mohly vytvořit jednu z nejdůležitějších ekonomických jednotek na světě. Rovněž

---

²³ ŠRÉDL, K. *Ekonomie a teolog*, s. 251

²⁴ Zkratka počátečních písmen zúčastněných zemí – Argentina, Brazílie, Chile.

²⁵ SOSA, J. *El MERCOSUR político: orígenes, evolución y perspectivas*, s. 121

²⁶ MONIZ BANDEIRA, L. A. *Argentina, Brasil y EUA. De la Triple Alianza al MERCOSUR*, str. 114

²⁷ SOSA, J. *El MERCOSUR político: orígenes, evolución y perspectivas*, s. 121

²⁸ MONIZ BANDEIRA, L. A. *Argentina, Brasil y EUA. De la Triple Alianza al MERCOSUR*, str. 90-100

²⁹ Juan Domingo Perón - prezident Argentinské republiky (1946/1952; 1952/1955; 1973/1974)

prohlásil, „že vytvořením této unie, spadnou na její oběžnou dráhu ostatní jihoamerické země, kterým nebude stát za to vytvořit nové uskupení a pravděpodobně ani nebudou moci jakkoliv společně či samostatně vytvářet jiná menší uskupení.“³⁰ V tomto smyslu je ABC chápáno jako projekt vytvoření jak mocenského centra, tak společného bezcelního trhu v Jižní Americe. Perón odhadoval, že jeho spojení s brazilským prezidentem Vargasem³¹ bude osa procesu integrace, připojující Chile a dalších země Jižní Ameriky jako Ekvádor, Bolívii a Paraguay. Nicméně tyto jeho politické ambice zůstaly nenaplněny.

Argentina v době vlády prezidenta Peróna nepodepsala jakoukoliv ekonomicky-obchodní smlouvu s Brazílií, ačkoliv jejího prezidenta Vargase považoval Perón za hlavního spojence. Naproti tomu podepsala smlouvu s Chile, Paraguayí, Bolívií a Ekvádorem. Sebevražda brazilského prezidenta v roce 1954 a svržení Peróna v roce 1955 způsobené státním převratem nicméně tento proces ekonomického sbližování ukončily.³²

Další pokus o vytvoření společného trhu v Latinské Americe představoval podpis smluv z Montevidea roku 1960 a vznik ALALC, následovaný vznikem ALADI v roce 1980, která nahrazuje výše jmenovanou smlouvu z roku 1960. Dlouhodobým cílem obou asociací bylo „postupnou a progresivní formou vytvořit společný latinskoamerický trh“.³³

Mezi členy ALALCu patřily Argentina, Brazílie, Paraguay, Uruguay, Chile, Bolívie, ale také Mexiko, Kolumbie, Ekvádor, Peru a Venezuela. Jejich cílem bylo co nejrychlejší vytvoření zóny volného obchodu v horizontu dvanácti let, který byl později rozšířen na dvacet. Během tohoto období se měly postupně eliminovat všechny obtíže a opatření znesnadňující vzájemný obchod mezi zúčastněnými zeměmi. Tento proces se však sám pozvolna dovedl ke svému konci a to díky neustálým sporům o podobě seznamů s výrobky, jež měly být osvobozeny od cel. Další neshody pak představovaly obtíže spojené s opouštěním ochranných opatření, které byly v té době pro politiky členských států charakteristické. Členské státy ALALCu nebyly schopny a ochotny plnit cíle, kterým se předtím zavázaly.³⁴ Tento nezdar byl mimo jiné připisován příliš vysokým cílům a neplnění povinností ze strany asociovaných států.

---

³⁰ PERÓN, J. D. *“La Hora de los Pueblos”*, Ed. Pleamar, Bs. As. Argentina, 1973, s. 84.

³¹ Getúlio Dornelles Vargas - brazilský prezident (1930/1945; 1951/1954)

³² SOSA, J. *El MERCOSUR político: orígenes, evolución y perspectivas*, s. 124

³³ Dohoda z Montevidea 1960 sedmý paragraf článku 54, Dohoda z Montevidea 1980 sedmý odstavec článku 1 a 3b

³⁴ FERRERES, O. J. *Política Económica del Mercosur*, s. 2

Neustálá jednání a ztráta dynamiky vývoje nakonec vyústily ve znovuoživení myšlenky na společný trh. Roku 1980 v Montevideu vzniká ALADI, která nahrazuje ALALC. K původním jedenácti státům se nyní přidává i Venezuela. ALADI se také zaměřuje na dlouhodobý cíl vzniku společného trhu, ale oproti ALALC je více flexibilní a nedává si závazné termíny pro jeho naplnění. Kromě toho umožňuje uzavírat dohody uvnitř asociace mezi dvěma a více státy, jež nebudou závazné pro ostatní.³⁵

ALADI vytvořila rámec, který otevíral prostor pro uzavírání bilaterálních dohod. Kromě toho dala také regionu potřebný impuls k oživení vzájemného obchodu, ačkoliv stejně jako předchozí pokusy nedokázala více prohloubit integraci v rámci regionu.³⁶

Na základě této zkušenosti vznikají poté další uskupení jako: Společný středoamerický trh (MCCA, 1960), Andská skupina (GRAN, 1969), Karibská zóna volného obchodu (CARIFTA, 1965), která se později transformovala do Společného trhu Karibiku (CARICOM, 1973) a Skupina tří (G-3, 1995).

3.3.3. Aliance Argentina-Brazílie

Po vládě vojenských diktatur, které hypoteticky plánovaly možnost ozbrojeného konfliktu se sousedskými státy, umožnil návrat demokracie v 80. letech 20. století vyjednávání a přinesl konkrétní návrhy argentinsko-brazílské aliance. Proces argentinsko-brazílské integrace měl cíl politicko-strategický. Jeho původní snahou bylo překonat ekonomickou, politickou a vojenskou rivalitu mezi oběma zeměmi. Prostřednictvím postupného vzájemného otevírání obchodu a vytvořením mechanismů pro průmyslový a technologický rozvoj mělo dojít k ustavení jádra budoucího společného trhu, který by sloužil jako základ jakéhosi nadnárodního superstátu v Jižní Americe. Oba prezidenty se shodovali v názoru, že politicko-diplomatická shoda mezi Argentinou a Brazílií by umožnila položit základy efektivní integrace v Jižní Americe.³⁷

Uvolněnější atmosféra mezi oběma zeměmi a uvědomění si možného dosahu vzájemné spolupráce v rámci regionu vyústila ve společná jednání, na jejichž základě

---

³⁵ FERRERES, O. J. *Politica Economica del Mercosur*, s. 27

³⁶ GARCÍA, E. C. *Integración económica en América del Sur: El caso de Mercosur*, s. 101

³⁷ SOSA, J. *El MERCOSUR político: orígenes, evolución y perspectivas*, s. 126-135

došlo 30. listopadu 1985³⁸ k podpisu *deklarace z Foz de Iguazú*, pojmenované podle malého města na argentinsko-brazilské hranici. Deklarace se soustředí na snahu koordinovat úsilí pro znovuoživení vzájemné spolupráce a integrace mezi latinskoamerickými státy a vyslovuje záměr zrychlit proces dvoustranné integrace. Na nejvyšší úrovni vzniká Smíšená komise. V komisi zasedají vládní představitelé a podnikatelé vybraných průmyslových odvětví obou zemí, kteří mají za úkol určit a navrhnout programy a projekty jako možné varianty samotné integrace.

Výsledkem práce této komise se stal podpis *Listiny argentinsko-brazilské spolupráce* 29. července 1986, která zahrnovala *Program ekonomické spolupráce a integrace mezi Argentinou a Brazílií* (PICAB). Tímto způsobem bylo podepsáno prvních dvanáct protokolů ohledně ekonomické spolupráce, k nimž do roku 1989 přibýlo dalších dvanáct.

Následně byl potom 10. prosince 1986 podepsán *Akt argentinsko-brazilského přátelství, demokracie, míru a rozvoje*, ve kterém se odráží jasná vůle obou zemí pojitit úspěch iniciativy PICAB a zásadní význam prosperity a modernizace obou zemí.³⁹

Upevnění této iniciativy se uskutečnilo podepsáním *Smlouvy o integraci, spolupráci a rozvoji* (Tratado de Integración, Cooperación y Desarrollo) dne 29. listopadu 1988, v které se obě země zavázaly vytvořit společný prostor prostřednictvím postupného odstranění všech tarifních i netarifních překážek během příštích deseti let, které by umožnilo volný pohyb zboží a služeb, stejně tak jako harmonizaci a koordinaci v oblastech celní, fiskální, monetární, zemědělské a průmyslové politiky. Tato aliance si předsevzala vytvořit protipól, který by přispěl k neutralizaci anebo zmírnění negativních důsledků makro-ekonomických struktur světového systému⁴⁰, a spolu s tím by tak došlo k vytvoření nových podmínek v rozhovorech s USA, EHS, a v neposlední řadě s ostatními jihoamerickými státy.⁴¹

---

³⁸ 30. listopad je od roku 2004 dnem argentinsko-brazilského přátelství.

³⁹ EDUC.AR. *Día de La amistad argentino-brasileña*. cit.[2014-03-14]

⁴⁰ Myšleny mezinárodní organizace jako skupina zemí G-7, Světová obchodní organizace WTO, Mezinárodní měnový fond IMF a Světová banka WB

⁴¹ MONIZ BANDEIRA, L. A. *Argentina, Brasil y EUA. De la Triple Alianza al MERCOSUR*, str. 90-100

4. Praktická část

4.1. MERCOSUR

Společný trh jihu, MERCOSUR, sdružuje Argentinskou republiku, Brazílskou federativní republiku, republiku Paraguay, Uruguayskou východní republiku, Bolívarovskou republiku, Venezuelu, přičemž Bolívijský mnohonárodnostní stát se nachází ve fázi přístupových jednání. Chile, Kolumbie, Peru, Ekvádor nejsou členskými státy, avšak vystupují v roli přidružených států, a účastní se jednání MERCOSURu.

Členské státy, ze kterých je MERCOSUR složen, utvářejí společenství, které stojí na hodnotách, jako jsou demokratická společnost, pluralismus, ochrana základních lidských práv a svobod, ochrana životního prostředí a udržitelný rozvoj, stejně tak jako závazek upevňování demokracie, právní jistoty, boj s chudobou a snaha o ekonomický rozvoj.

První článek *Dohody z Asunciónu*, zakládající smlouvy z roku 1991, charakterizuje MERCOSUR jako:⁴²

- Volný pohyb zboží, služeb a produkčních faktorů mezi zeměmi, prostřednictvím absence celních tarifů, netarifních překážek či jakéhokoliv podobného opatření.
- Zřízení společných celních sazeb a přijetí společné obchodní politiky ve vztahu ke třetím zemím nebo společenství států a koordinace postojů na regionálních i mezinárodních fórech.
- Sladění makroekonomických a odvětvových politik mezi členskými státy v těchto oblastech: zahraniční obchod, zemědělství, průmysl, fiskální a monetární politika, pohybu kapitálu a služeb, celních sazeb, dopravy, komunikačních prostředků a dalších, které se domluví, a nakonec zajištění vhodných konkurenčních podmínek zúčastněných stran.
- Závazek zúčastněných stran harmonizovat svoji legislativu v příslušných oblastech k dosažení upevnění procesu integrace.

---

⁴² http://www.mercosur.int/t_generic.jsp?contentid=3862&site=1&channel=secretaria dostupné dne [2013-12-29]

Dohoda z Asunciónu, která byla podepsána 26. března 1991, ustanovila, že k 1. lednu 1995 bude mít Argentina, Brazílie, Paraguay a Uruguay dokončenou přechodnou fázi nutnou k vytvoření společného trhu. Mezi dva hlavní nástroje, které měly tento cíl zaručit, patřil čtyřletý *Program liberalizace obchodu* (PLC) a závazek vytvoření *Společného celního sazebníku* (AEC) do ledna 1995.⁴³

Nicméně v původním termínu bylo dosaženo jen málo úspěchů nutných k vytvoření společného trhu, což vyústilo v prezidentskou schůzku konanou v Colonii v Uruguayi v lednu 1994. Tam bylo rozhodnuto, že nevznikne společný trh, ale pouze „nedokončená“ celní unie.⁴⁴

4.2. Institucionální zajištění MERCOSURu

Organizační struktura MERCOSURu byla institucionalizována již během přechodného období ve Smlouvě z Asunciónu, respektive ji definuje Dodatkový protokol ke Smlouvě z Asunciónu o Institucionální struktuře MERCOSURu z roku 1991. Na přechodné období tak byly ustanoveny pouze dva orgány, prostřednictvím kterých měl MERCOSUR fungovat. Jednalo se o nově ustanovenou Radu společného trhu (*Consejo del Mercado Común* - CMC) a druhým orgánem byla již existující Skupina společného trhu (*Grupo Mercado Común* - GMC).

S podpisem *Protokolu z Ouro Preto* v prosinci 1994 získává MERCOSUR právní subjektivitu a dochází k rozšíření jeho institucionální struktury. Vedle Rady a Skupiny tak vznikají další tři orgány: Obchodní komise Mercosuru (*Comisión de Comercio del MERCOSUR* - CCM); Společná parlamentní komise (*Comisión Parlamentaria Conjunta* - CPC); Ekonomicko-sociální poradní fórum (*Foro Consultivo Económico - Social* - FCES).

---

⁴³ BOUZAS R., Mercosur: Integración y crecimiento, str. 90

⁴⁴ MOLINIER, L., INSFRÁN, V., SARAFINI GEOGHAN, V. *Integración regional MERCOSUR : desde la perspectiva de organizaciones campesinas, de mujeres y sindicales del Paraguay*, s. 12

Rada společného trhu (*Consejo del Mercado Común* - CMC)

Rada společného trhu je nevyšším rozhodovacím orgánem MERCOSURu, který je složen z ministrů zahraničních věcí a ministrů hospodářství jednotlivých členských států. Jejím hlavním úkolem je politické řízení MERCOSURu a přijímání rozhodnutí, které sledují splnění stanovených cílů vyplývajících ze Smlouvy z Asunciónu a dosažení závěrečného ustanovení Společného trhu Jihu.

Na základě Protokolu z Ouro Preto získává CMC od ledna 1995 pravomoc vést veškerá jednání jménem celého uskupení. Mezi další funkce Rady proto patří zastupování MERCOSURu při mezinárodních jednáních, projednávání a podepisování dohod, formulování politik, vytváření orgánů MERCOSURu, jmenování ředitele sekretariátu a přijímání finančních rozhodnutí, včetně schvalování společného rozpočtu na návrh GMC. V praxi rozhoduje Rada společného trhu o věcech většího významu, zatímco část svých pravomocí přenáší na Skupinu společného trhu. Jak v Radě společného trhu, tak i ve Skupině společného trhu jsou rozhodnutí přijímána na základě souhlasu všech členských států.

Rada společného trhu zasedá alespoň dvakrát ročně, přičemž v případě nutnosti se jejího zasedání mohou účastnit i ministři dalších resortů, a zároveň alespoň jednou ročně se zasedání musí účastnit také prezidenti členských zemí. Předsednictví Rady (*Presidencia pro tempore*) je šestiměsíční a střídá se podle abecedního pořadí názvů jednotlivých států.⁴⁵

Skupina společného trhu (*Grupo Mercado Común* - GMC)

Skupina společného trhu představuje výkonný orgán MERCOSURu, který je tvořen čtyřmi stálými členy a čtyřmi zástupci z ministerstev zahraničí, financí a z centrálních bank, kteří jsou jmenováni vládami jednotlivých států. Mezi její funkce patří především dohlížení na plnění Smlouvy z Asunciónu a rozhodnutí Rady, dále podávání návrhů Radě a organizování projektů, které zabezpečí posun k vytvoření společného trhu. Kromě toho má Skupina pravomoci, které na ni deleguje Rada. Jedná se například o vyjednávání dohod se třetími zeměmi, podepisování smluv apod.

---

⁴⁵MERCOSUR. Tratado de Asunción 1991 - zakládající smlouva Společného trhu jihu

Za účelem plnění všech svých funkcí je GMC obklopena řadou konzultativních či vyjednávacích skupin. Je zde například čtrnáct Pracovních podskupin⁴⁶ (*Subgrupos de Trabajo* - SGT), které mají na starosti provádění jednotlivých projektů. Vedle nich pracuje ještě mnoho Specializovaných shromáždění, ad hoc skupin a výborů.

Obchodní komise Mercosuru (*Comisión de Comercio del MERCOSUR* - CCM)

Obchodní komise Mecosuru dohlíží na implementaci nástrojů a dodržování společné obchodní politiky, stejně tak by měla sloužit jako arbitr v případě sporů a vznesených připomínek a vyvíjet opatření pro řešení těchto sporů. Je složena ze čtyř stálých členů a ze čtyř zástupců z každého členského státu. Zasedání CCM probíhá minimálně jednou měsíčně pod vedením ministrů zahraničních věcí a jsou během nich přijímány návrhy nebo direktivní opatření, které jsou závazné pro všechny členské státy. CCM dále vydává nařízení a návrhy směřované Skupině společného trhu. V práci jí pomáhají Technické výbory a Výbor ochrany obchodu a bezpečnosti, které se zabývají otázkami tarifů, obchodních pravidel, hospodářské soutěže či spotřebitelů.⁴⁷

Další dva orgány jsou převážně konzultativní, s minimálními pravomocemi. **Společná parlamentní komise** je reprezentativním orgánem parlamentů členských států. Každý stát je v ní zastoupen stejným počtem svých poslanců. Komise má poradenský charakter a vyslovuje se prostřednictvím deklarácí, ustanovení a doporučení směrem k CMC. **Ekonomicko-sociální poradní fórum** je potom reprezentativním orgánem ekonomických a sociálních sektorů, který jako jediný v rámci institucionální struktury MERCOSURu zastupuje soukromý sektor a vytváří kanál pro participaci občanské společnosti v integračním procesu. Prostřednictvím doporučení se vyslovuje směrem ke GMC.

---

⁴⁶ Pracovní skupina pro komunikaci, technická pravidla a regulace, dopravu, finanční záležitosti, institucionální otázky, průmysl, zemědělství, životní prostředí, zaměstnanost, energii a těžbu, péči o zdraví, investice, elektronický obchod a ekonomickou a obchodní situaci.

⁴⁷ Tratado de Asunción - zakládající smlouva společenství

Administrativní sekretariát (*Secretaria Administrativa del MERCOSUR – SAM*)

Administrativní sekretariát se sídlem v Montevideu je orgánem administrativní a technické podpory. Je zodpovědný za organizaci a technické zabezpečení zasedání různých vyjednávacích skupin a za spolupráci mezi členskými státy v této oblasti, mimo jiné také vydává Oficiální zpravodaj Mercosuru. Jeho ředitel je volený Skupinou a jmenovaný Radou na dobu dvou let bez možnosti znovuzvolení.

4.3. Etapy vývoje

MERCOSUR se vyvíjel v několika etapách. Vývoj je možno rozdělit do čtyř základních fází, které byly určovány především děním na poli světové ekonomiky. První fáze od samotného vzniku uskupení do roku 1998 je charakterizována příznivým vývojem HDP ve všech členských státech. Nicméně tento růst byl doprovázen makroekonomickou křehkostí spojenou s vysokými fiskálními deficity, nepříznivou obchodní bilancí a zahraničním zadlužením.

Druhá etapa mezi lety 1998 a 2002/2003 je označována jako krize MERCOSURu, během níž dochází k vystřízlivění z představy rychlé a bezproblémové integrace bloku. V tomto období Brazílie devaluje měnu, Argentina se ocitá v platební neschopnosti a opouští fixní kurz své měny vázané na dolar. Společně s Paraguayí a Uruguayí se propadá do recese doprovázené poklesem HDP.

Třetí etapa mezi lety 2003 a 2008 se vyznačuje znovunastartováním integračních procesů a návratu k ekonomickému růstu stejně jako během první etapy. Tato etapa je přerušena Světovou krizí, která se nevyhla ani MERCOSURu, a projevila se zhoršením většiny makro ukazatelů.

A nakonec poslední etapa od roku 2009 po současnost, kdy se MERCOSUR dokázal rychle postavit na nohy a již během roku 2010 se vrací k ekonomickému růstu. Tato etapa se však vyznačuje nástupem ochranných politik, především dvou největších členů - Argentiny a Brazílie, a upřednostňováním národních zájmů před zájmy celého bloku.

V následující části si jednotlivé fáze představíme detailněji.

4.3.1. Přechodová fáze 1991-1994

Program liberalizace (PLC) předpokládal postupné progresivní a automatické snižování celních tarifů uvnitř bloku doprovázené zrušením veškerých netarifních překážek nebo podobných opatření, stejně tak jako odstranění dalších omezení obchodu mezi členskými státy. Výsledkem mělo být dosažení nulového cla a odstranění veškerých překážek k 31. prosinci 1994.⁴⁸ Každý člen také definoval seznam výjimek, jež nebyly zahrnuty do snižování celních tarifů, a měly být zcela odstraněny, konkrétněv Brazílii a Argentině koncem roku 1994, v Uruguayi a Paraguaji o rok později.⁴⁹

V průběhu roku 1993 se začaly od všech čtyř zemí ozývat hlasy naznačující, že 1. ledna 1995 nebude dosaženo takového společného trhu, který byl předtím dohodnut v rámci Smlouvy z Asunciónu. V důsledku toho byla započata snaha o vytvoření celní unie. Debaty ohledně společného celního sazebníku dosáhly vysokého stupně harmonizace, avšak mnoho sektorů a produktů zůstalo mimo sazebník. Uruguay a Paraguay podporovaly celkově nízké tarify. Argentina chtěla zavést vyšší cla na výrobky zpracovatelského průmyslu, s výjimkou kapitálových statků a high-tech produktů, zatímco Brazílie požadovala celkově vyšší tarify na průmysl jako celek.

Nejobtížnější debaty se tudíž týkaly kapitálových statků, telekomunikací a produktů spojených s informatikou. Snaha dokončit sazebník těchto statků pocházejících ze třetích zemí proti sobě postavila Brazílii usilující o maximální stupeň ochrany a ostatní země, které podporovaly myšlenku úplné liberalizace. Byla proto zavedena klasifikace, která rozlišovala produkty informatiky, telekomunikací, high-tech zařízení od tradičnějších kapitálových produktů, jako jsou nákladní automobily a zemědělské stroje.⁵⁰

Začátkem srpna 1994 se sešli ministři hospodářství a zahraničí všech čtyř zemí v Buenos Aires, aby potvrdili, že následující rok vznikne celní unie. Nejasnosti v některých oblastech obchodu, které vznikly při jednáních během posledních čtyř let, nebyly doposud zcela vyřešeny. V cukrovarnickém a automobilovém průmyslu, odvětvích zvláště důležitých pro Brazílii, byly zavedeny speciální poplatky. Spolu s tím bylo dohodnuto, že do pěti let bude zaveden společný režim. Co se kapitálových statků týče, byl dojednán společný tarif ve výši

⁴⁸ DEVOTO M.,L., *Historía del MERCOSUR*. [on line]

⁴⁹ Počet položek na seznamu: Argentina 394, Brazílie 324, Uruguay 439, Paraguay 960

⁵⁰ BERLINSKI, J., KUME, H., VAILLANT, M. a kol. *Hacia una política común del Mercosur*, s. 2

14%, přičemž pro statky z oblasti informatiky a telekomunikací byl tarif ve výši 16%. V případě netarifních opatření státy přijaly závazek, že nebudou použita žádná další omezení než platná do současné doby.

V prosinci 1994 na summitu v Ouro Preto byl schválen společný celní sazebník a sjednány podmínky přechodu směrem k celní unii od 1. ledna 1995, které rovněž zahrnovaly přechodné výjimky ze společného celního sazebníku a výjimky volného obchodu uvnitř bloku.⁵¹

Společný celní sazebník

Přijatý společný celní sazebník měl průměrnou sazbu 12 % s rozpětím 0% až 20%, se stupni po dvou procentních bodech. Společný celní sazebník měl tedy jedenáct tarifů. Tarify pro meziprodukty se pohybovaly mezi 0% a 12%, u zemědělských produktů mezi 10% a 12%, u kapitálových statků mezi 12% a 16% a u spotřebního zboží mezi 18% a 20%. Tato struktura celního sazebníku se velice podobala brazilskému celnímu sazebníku, což byl výsledek politické rovnováhy, nikoliv však ekonomické. Nutno dodat, že za účelem samotného vzniku společného celního sazebníku musela být dojednána řada výjimek.

Od ledna 1999 byl předpokládán nulový tarif na obchod uvnitř bloku v rámci Brazílie a Argentiny a poté od ledna 2000 v Paraguai a Uruguayi. Je třeba dodat, že byly dohodnuty tzv. seznamy národních výjimek, které mohly v případě Brazílie a Argentiny obsahovat až 300 položek a 399 položek v případě Uruguaye a Paraguaye. Tarifní sazby těchto produktů musely být srovnány se společným celním sazebníkem do ledna 2001 v Argentině, Uruguayi a Brazílii a do ledna 2006 v Paraguai.

Seznamy výjimek kapitálových statků a produktů informačních a telekomunikačních technologií podléhaly procesu postupného sblížení se společným celním sazebníkem, v případě Brazílie shora a v případě ostatních zemí ze zdola. Argentina a Brazílie musely přijmout čtrnáctiprocentní tarif na kapitálové statky do ledna 2001 a šestnáctiprocentní tarif na produkty informačních a komunikačních technologií, zatímco Paraguay a Uruguay musely

---

⁵¹ BERLINSKI, J., KUME, H., VAILLANT, M. a kol. *Hacia una política común del Mercosur*, s. 2

přijmout tyto tarify do ledna 2006. V konečném důsledku měla od 1. ledna 2006 fungovat celní unie se společným celním sazebníkem bez jakýchkoliv výjimek.⁵²

Schválení sazebníku bylo i přes všechny výjimky nutné pro usměrnění rozdílných národních zájmů považováno jako významný pokrok. Výsledky zasedání v Ouro Preto podnítily očekávání rychlého zavedení společné obchodní politiky v rámci MERCOSURu.

4.3.2. Cesta k celní unii

AEC omezoval možnost různých domácích nátlakových skupin v případech, kdy po národních vládách požadovaly zavedení ochranných opatření. Nicméně členské země přijaly v řadě případů různé druhy omezení, což bylo v rozporu se závazky vyplývajícími z Ouro Preto, přičemž se odvolávaly na makroekonomické důvody. Obecně se jednalo o jednostranná rozhodnutí, pro něž se později hledal souhlas od ostatních partnerů, kteří ve většině případů, ať formálně či neformálně, rozhodnutí uznali.⁵³ Ve svém důsledku to znamenalo, že společná obchodní politika byla řízena s jistou rostoucí mírou svobodné vůle a na přechodné období bylo přijato rozličné množství odchylek, mezi kterými vynikaly zejména tyto:

- V roce 1995 Argentina znovu zavedla tzv. statistickou daň⁵⁴ ve výši 3% (jako důvody uvedla fiskální deficit).
- V roce 1995 Brazílie zvýšila celní sazbu na automobily a zboží dlouhodobé spotřeby až na 70% (jako důvody uvedla deficit obchodní bilance) a ve stejné době redukovala celní sazby u 105 surovin (jako důvody uvedla potřeby domácího trhu).
- V roce 1995 snížila Argentina celní sazby u 50 surovin (důvody stejné jako v případě Brazílie).

Na konci roku 1997 došlo k vlně protekcionistických opatření v celé zóně, během které došlo k přechodnému zvýšení sazeb o 3% pro většinu položek společného celního sazebníku. V listopadu tohoto roku to byla Argentina, kdo navrhl toto navýšení v důsledku

---

⁵² Tamtéž, s. 5

⁵³ BERLINSKI, J., KUME, H., VAILLANT, M. a kol. *Hacia una política común del Mercosur*, s. 5

⁵⁴ Daň, která se platí za statistické služby zahraničního obchodu při konečném dovozu zboží. V současnosti je uplatňována ve výši 0,5%

zrušení statistické daně, která byla kritizována ze strany WTO, přičemž Brazílie toto navýšení přijala jako daňovou korekci ve snaze snížit rostoucí deficit obchodní bilance.

Paraguay a Uruguay se na počátku v zásadě postavily proti všeobecnému zvýšení sazeb a bylo schváleno, že větší členské země přijmou jednostranné úpravy celních sazeb. Členské země si nicméně později uvědomily, že v rámci MERCOSURu nemohou existovat dva celní sazebníky. Paraguay a Uruguay se nakonec připojily k opatření.

Hlavní nevýhoda celní unie ve srovnání se zónou volného obchodu spočívá ve vysokých nákladech různých obchodních výjimek, jež mohou padnout na menší ekonomiky preferující otevřenou obchodní politiku, avšak musí přijmout vyšší celní tarify, které mohou eventuelně přinést nahrazení efektivní produkce ze zbytku světa neefektivní produkcí pocházející ze zóny.⁵⁵

4.3.3. Období 1998-2002 - období krize

Hospodářská politika především hlavních členských zemí mezi lety 1999 a 2002 nám jasně dává najevo, že neexistuje žádná hospodářská politika MERCOSURu. Toto období absolutně postrádá koordinaci, jelikož se každá země pokoušela dosáhnout pouze vlastního prospěchu, avšak organismus (MERCOSUR) jako celek v žádném případě nemaximalizoval společný prospěch jeho obyvatel.⁵⁶

Období 1999-2002 zůstává zapsáno jako jedna z nejhorších etap historie MERCOSURu. Vymezené brazilskou měnovou krizí na jedné straně a argentinskou krizí, jež vyvrcholila roku 2002 argentinským bankrotem na straně druhé. Toto období ukazuje zřetelný pokles makroekonomických ukazatelů tohoto regionu. Pro Argentinu a Uruguay je tato etapa jednoznačně recesivní. V případě Paraguaye HDP na obyvatele po pěti letech propadů v řadě stagnuje. Brazílie jako jediná ze čtyř členů vykazovala ke konci období mírný růst, nicméně zpomalení tempa ekonomického růstu v letech 2001 a 2002 jen potvrzuje obtížnosti, kterým země musela čelit ve snaze zůstat na trajektorii trvalého růstu.⁵⁷

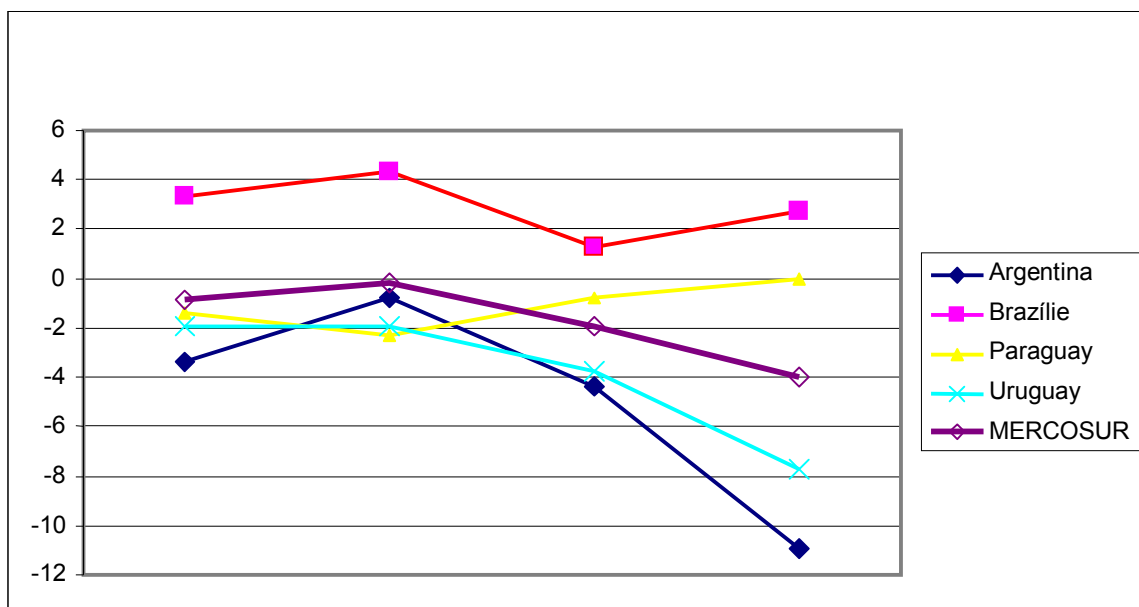
---

⁵⁵ BERLINSKI, J., KUME, H., VAILLANT, M. a kol. *Hacia una política común del Mercosur*, s. 9

⁵⁶ FERRERES, O. J. *Política Económica del Mercosur*, s. 15

⁵⁷ *Tamtéž*, s. 18

Graf č. 1 - Vývoj HDP v letech 1992-2002

Zdroj: Světová banka [online]. Dostupné z [www: http://data.worldbank.org/](http://data.worldbank.org/)
[cit. 2014-03-25]

Během roku 2002 byly přijaty některé normy (Protokol o řešení sporů z Olivos a Rozhodnutí o volném pohybu pracovníků), které však nikdy nebyly přijaty za společné v rámci budoucnosti MERCOSURu.

Pád brazilského realu posloužil jako spoušť krize MERCOSURu. Neschopnost Brazílie zabránit spekulativnímu útoku na měnu v lednu 1999 vážně postihla její devizové rezervy a Brazílie musela devalvovat. Toto rozhodnutí vyvolalo silné nepokoje v Argentině. V závislosti na konkurenční výhodě brazilského exportu získané devalvací se očekávala „invaze“ brazilských produktů a rovněž bylo zřejmé, že znehodnocení realu citelně postihne argentinský export směrem do Brazílie. Je třeba dodat, že jak z důvodů nižších nákladů, tak rovněž kvůli určitým daňovým výhodám přesunuly některé nadnárodní společnosti své továrny do Brazílie. Tyto skutečnosti přispěly ke zhoršení bilaterálních vztahů mezi oběma zeměmi.

Možná jeden z nejhorších následků poklesu realu a zásahu do vzájemného obchodu byly sílící a stále více zaznívající protekcionistické hlasy jak v Argentině, tak v Brazílii. Argentinská vláda nakonec vyslyšela žádosti některých sektorů a zavedla kvóty na dovoz textilu, z níž nevyjmula Brazílii. Argentina se zaštiťovala smlouvami podepsanými v rámci

ALADI, které toto umožňovaly. Brazílské ministerstvo zahraničí odpovědělo oznámením, že ruší veškerou svoji účast na jednáních MERCOSURu až do doby, než Argentina zruší své rozhodnutí nebo alespoň vyjme své regionální partnery ze zmíněného nařízení.

Tato norma neměla příliš velké následky pro dotčené sektory, ale otevřela možnost využívat jednostranné omezující nástroje importu uvalené na kterýkoliv stát regionu. Argentina nakonec učinila krok zpět a vyňala státy MERCOSURu z uplatňování zmíněné normy. Silná reakce Brazílie kontrastovala s její dobrou vůlí, když prostřednictvím nákupu argentinské pšenice a ropy zmírnila vzrůstající obchodní deficit.⁵⁸

Změna konkurenčních podmínek v rámci uskupení zapříčiněná devalvací realu započala „válku pobídek“ ve snaze přilákat přímé zahraniční investice. V té době můžeme registrovat poměrně silný přesun výrobních závodů z Argentiny do Brazílie.⁵⁹ Brazílie obdržela více než 30 miliard amerických dolarů, zatímco Argentina zaznamenal značný nárůst hodnoty přímých zahraničních investic díky makro operaci v rámci prodeje 97,81% akcií argentinské národní ropné společnosti YPF španělské firmě Repsol za 15 miliard dolarů.⁶⁰

V důsledku této krize vyšly na povrch nejméně tři následující problémy. První byl nesoulad mezi normami MERCOSURu a reálným prostředím, které měly regulovat. Druhým, velice závažným problémem byla neexistence instituce, která by řešila sporné body spojené se zaváděním prointegračních opatření. Posledním, třetím problémem, byla slabá disciplína uvnitř MERCOSURu, speciálně ve vztahu k pobídkám a dotacím.

Tato nestabilita přirozeně dávala prostor ke vzniku celé řady obchodních sporů mezi členy bloku, mezi nimiž je třeba zmínit následující:

- V sektoru produkce vepřového masa vyústily stížnosti argentinského soukromého sektoru na existenci dotovaného exportu vepřového masa z Brazílie v polovině

---

⁵⁸ BOTTO, M., TUSSIE, D. *El MERCOSUR en el nuevo escenario político regional*

⁵⁹ CHUDNOVSKI, D. *Inversión directa extranjera en la Argentina*. Dostupné 5. března 2014
<http://www.econ.uba.ar/planfenix/docnews/II/Inversion%20extranjera/Chudnovsky.pdf>

⁶⁰ Dostupné 5. března 2014 z <http://es.reuters.com/article/businessNews/idESMAE83F0GX20120416>

roku 1999 v žádost Argentiny na rozhodnutí arbitrážního soudu, dle ustanovení přijatých protokolem z Brazílie k řešení sporů.

- V sektoru produkce mléka zapříčinil silný nárůst produkčních kapacit argentinského průmyslu (také díky zvýšeným exportům do Brazílie) neklid producentů mléka v jižní části Brazílie, kteří požadovali vyšetření dumpingových cen ze strany Argentiny a Uruguaye.
- V textilním sektoru přinesl nárůst textilních dovozů pocházejících z Brazílie (a jihovýchodní Asie) tlak na vládu ze strany argentinských producentů, jež nakonec zavedla již výše zmíněné kvóty.
- V hutním průmyslu (již od začátku integrace byl tento sektor ohniskem konfliktu mezi Argentinou a Brazílií) narostlo během let 1999 a 2000 napětí, které způsobilo řadu obvinění z dumpingu ze strany argentinských podniků směrem k brazilským producentům a zavedení anti-dumpingových cel ze strany argentinského ministerstva ekonomie.
- V drůbežářském sektoru utrpěli argentinští producenti kuřat značné škody způsobené přílivem kuřecího masa původem z Brazílie, což mělo začátkem roku 2001 za následek dodatečně zavedené clo v rámci obchodu uvnitř uskupení uvaleného Ministerstvem ekonomie.
- V roce 2000 bylo prodlouženo zvýšení sazeb společného celního sazebníku na období maximálně dvou let počínající 1. lednem 2001, avšak došlo ke snížení sazby na 2,5%. V červnu 2001 bylo dohodnuto snížení sazby o další procentní bod s účinností od ledna 2002. Zbývající sazba byla odstraněna v prosinci 2003.
- Koncem roku 2000, v době kdy měla vypršet národní výjimka ze společného celního sazebníku, bylo dovoleno, aby si každá země ponechala seznam o maximálním počtu 100 položek až do prosince 2002. Toto opatření bylo později prodlouženo do prosince 2003.⁶¹
- V roce 2001 snížila sazbu u skupiny kapitálových statků na 0% a zároveň zvýšila sazbu u různých druhů spotřebního zboží na 35% (jako důvod uvedla potřebu ekonomického růstu).

- Ve stejném roce Uruguay zavedla stejné opatření jako v předchozím případě a snížila sazbu u stejné skupiny statků na 0% (jako důvod uvedla potřebu rovnováhy v MERCOSURu).
- V polovině roku 2001 Uruguay zvýšila z 1,1% na 3% kvótu poplatku, který si centrální banka Uruguaye⁶² účtuje u importu.
- V roce 2001 Paraguay zavedla „speciální dočasné opatření na import“ tzv. METI⁶³, které zavádělo 10% sazbu na dovoz některých produktů, včetně produktů pocházejících z MERCOSURu (jako důvod uvedla potřebu rovnováhy v MERCOSURu).
- Začátkem roku 2002 Uruguay zavádí konzulární daň ve výši 2% z hodnoty CIF⁶⁴ dovezeného zboží.
- V roce 2003 Argentina prodlužuje nulovou sazbu pro kapitálové statky až do konce téhož roku.

Zavedení specifických celních tarifů (Argentina, Uruguay) a používání nástrojů k obraně trhu daly prostor netarifním nástrojům obchodních politik nadřazených společnému celnímu sazebníku. V důsledku toho vygenerovaly rozdílné obchodní politiky v jednotlivých státech značný počet odchýlení, které nebyly výslovně dohodnuty. Tímto způsobem obchodní politika v každé z členských zemí získala určitý stupeň specifičnosti, čímž se vzdalovala společnému celnímu sazebníku a zabraňovala tak dokončení plně fungující celní unie.

Od samého začátku problémy hospodářské politiky na domácí úrovni přinášely evidentní obtíže při vytváření Společného celního sazebníku. Avšak vlády jednotlivých zemí považovaly za nutné jeho vytvoření jako prostředku sblížení. Tyto vlády byly ovšem velice flexibilní v provádění společné celní politiky a dle uvážení se příležitostně odchylovaly od smluvených závazků. To vedlo k situaci plné nedorozumění, chaosu a nedostatku transparentnosti, během níž členské země neznaly obchodní politiku svých partnerů se třetími zeměmi.

---

⁶² Banco de la República Oriental del Uruguay (BROU)

⁶³ La Medida Especial Temporal a la Importación (METI)

⁶⁴ CIF - doložka dodacích podmínek INCOTERMS 2000

Úroveň pokroku ekonomické integrace byla velmi ovlivněna tímto nejednoznačným uspořádáním. Popsaná situace žádala udělat krok vpřed, který by znamenal přestat upřednostňovat původ zboží a dokončit volný pohyb uvnitř unie předčasně oznámený ve Smlouvě z Asunciónu. Devadesátá léta znamenala změnu pohledu celého regionu, na základě kterého byly modifikovány již zmíněné cíle a MERCOSUR se přeorientoval směrem ke vztahu založenému na růstu vzájemného obchodu opřené o postupné a lineární snižování celních tarifů. Tato situace odsunula produktivní integraci bloku, stejně tak jako potřebu rozdílného zacházení s menšími zeměmi nebo debatu o distribuci užitků MERCOSURu.

4.3.4. Brazilská měnová krize

Jak poukazuje Kunešová a Cihelková (2006) v roce 1994 Brazílie provedla měnovou reformu, jejímž cílem bylo odstranit hyperinflaci. Cíle bylo dosaženo prostřednictvím stanoveného pevného kurzu a inflace klesla na 3%.

Tabulka č. 1 Inflace mezi lety 1991-1998 ve spotřebitelských cenách (%)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Argentina	171,67	24,9	4,18	4,18	3,38	0,16	0,53	0,92
Brazílie	432,78	951,65	1927,98	2075,89	66,01	15,76	6,93	3,2
Paraguay	101,97	68,46	54,1	44,74	42,25	9,8	6,95	11,55
Uruguay	24,23	15,19	18,21	20,57	13,43	28,34	19,82	10,81

Zdroj: Vlastní výpočet na základě dat MMF - *data and statistics*. [online].

Cit.[2014-03-22]. Dostupné z WWW: <http://www.imf.org/external/datamapper/index.php>

Nízká míra inflace, stabilní kurz měny a vysoké úrokové sazby byly důvody značného přílivu zahraničního kapitálu a ekonomického růstu. Příčiny brazilské krize byly však rostoucí deficit rozpočtu a vládní dluh. V roce 1998 se ocitla v krizi i ruská ekonomika a investoři začali po celém světě opouštět rizikové trhy, což postihlo i Brazílii. Centrální banka musela upustit od pevného kurzu brazilského realu a následně měnu o 9% devalvovala. Na celkové situaci se také podepsala přílišná provázanost Brazílie s komoditními trhy, neboť v té době došlo k celosvětovému poklesu cen surovin.

Tabulka č.2 Brazílie - Celková hodnota dluhu a přímé zahraniční investice

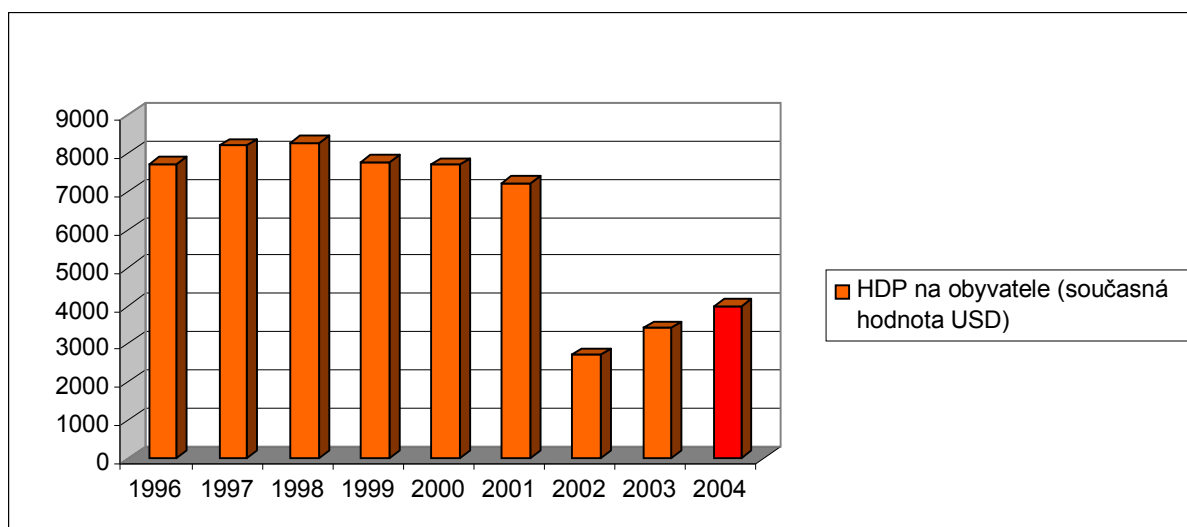
	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Celková hodnota dluhu (mil. USD)	129,5	144,6	152,9	161	181,9	199	242	245,1	242,5	230
Přímé zahraniční investice (mld. USD)	2,06	1,29	3,07	4,86	11,2	19,65	31,91	28,58	32,78	22,46

Zdroj: World bank

4.3.5. Argentinský bankrot

Argentina se roku 2002 ocitla v platební neschopnosti. Státní bankrot, v jehož důsledku došlo k prudké devalvaci argentinského pesa, měl za následek hluboký propad životní úrovně a silný pokles ekonomické výkonnosti. Příjmy na osobu poklesly o dvě třetiny hodnoty roku 1998 a životní náklady stouply téměř o 40% (viz. Tabulka č. 3)

Graf č. 2 Argentina - hrubý domácí produkt na obyvatele 1996-2004 (současná hodnota USD)

Zdroj: Světová banka [online]. Dostupné z [www: http://data.worldbank.org/](http://data.worldbank.org/)
[cit.2014-03-29]

Tabulka č. 3 Míra inflace v krizových letech ve spotřebitelských cenách (%)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Argentina	0,53	0,92	-1,17	-0,94	-1,07	25,87	13,4	4,4
Brazílie	6,93	3,2	4,86	7,04	6,84	8,45	14,7	6,6
Paraguay	6,95	11,55	6,75	8,98	7,27	10,51	14,2	4,3
Uruguay	19,82	10,81	5,66	4,76	4,36	13,97	19,4	9,2

Zdroj: Světová banka [online]. Dostupné z www: <http://data.worldbank.org/>

[cit. 2014-03-29]

Tabulka č. 4 Míra nezaměstnanosti v krizových letech 1997-2004

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Argentina	14,9	12,9	14,3	15,1	17,4	19,7	17,3	13,6
Brazílie	5,7	7,6	7,6	7,1	6,2	11,7	12,3	11,5
Paraguay	7,1	6,6	9,4	10	10,8	14,7	11,2	10
Uruguay	11,5	10,1	11,3	13,6	15,3	17	16,9	13,1

Zdroj: Světová banka [online]. Dostupné z www: <http://data.worldbank.org/>

[cit. 2014-03-29]

Příčin této situace bylo několik a byly důsledkem špatné hospodářské politiky několika dekád nazpět. Uvedme zde ty nejzásadnější.

Argentina měla složitý a neprůhledný systém výběru daní. V jednotlivých argentinských provinciích byla značná volnost ve fiskální politice, jako příklad můžeme uvést různé daňové sazby a zákony, což značně prodražuje celý systém výběru daní. Zajímavostí se také jeví, že MMF doporučil Argentíně zvýšení daní, avšak výsledkem tohoto opatření bylo snížení celkových daňových příjmů.

Další z příčin byl nepružný trh práce s přílišným důrazem na ochranu zaměstnanců a nemožnost zaměstnavatelů reagovat na zhoršenou ekonomickou situaci. Dále pak, podobně jako v Brazílii, měla Argentina stanovený fixní kurz k americkému dolaru, což jako v případě předchozího nedostatku vedlo k nemožnosti reagovat na zhoršující se ekonomickou situaci např. oslabením měny.

Nedůvěra veřejnosti ve finanční systém, který se projevoval řadou *runů* na banky, vysoké úroky u argentinských státních obligací, které se pohybovaly v řádech desítek

procent a nepříznivá struktura argentinského veřejného dluhu přispěly k argentinské finanční krizi.⁶⁵

Krise došla do již neudržitelného bodu 29. listopadu 2001, kdy velcí investoři začali stahovat svá depozita z argentinských bank, což mělo za následek bankovní kolaps zapříčiněný odlivem kapitálu a negativním rozhodnutím MMF o refinancování dluhu a poskytnutím pomoci. Vláda ve snaze zabránit úplnému kolapsu dne 3. prosince 2001 vydala nařízení týkající se volného nakládání s finančními prostředky, které platilo téměř jeden rok a je známé pod názvem *corralito*.⁶⁶ Jednalo se o omezení týkající se maximálního výběru hotovosti nebo zákazu převodů peněz do zahraničí.⁶⁷

4.3.6. Období 2003-2008 - směr společný trh

Jak bylo již zmíněno, v letech 2002 až 2004 se MERCOSUR proměnil v silné téma volebních kampaní ve všech zúčastněných zemích. Volební triumf prointegračních kandidátů předznamenal další směr, kterým se MERCOSUR měl ubírat.

Během roku 2004 s příchodem nových politických uspořádání členských zemí začala nabírat na obrátkách debata o směru, jakým by se integrace měla ubírat. To znamenalo znovu oživit zapomenutá hlediska hlubší spolupráce, jako vědeckotechnologickou spolupráci, energetickou integraci, kromě jiných také vyšší institucionalizaci uskupení.

Pravděpodobně základním východiskem pro ubírání celého bloku byl summit o vzniku zóny volného obchodu v rámci obou Amerik (ALCA) uskutečněný v listopadu 2005 v argentinském Mar del Plata, na kterém převážně prezidenti MERCOSURu odmítli tento projekt a zaměřili se na efektivní rozvoj Latinské Ameriky.⁶⁸ Druhým významným setkáním byl summit v argentinské Cordobě v roce 2006.

Než budou podrobněji zmíněny přínosy summitu v Cordobě, je třeba se podívat na to, co přineslo zasedání v Montevideu roku 2003. Na zasedání byla přijata řada opatření,

---

⁶⁵ Dostupné dne 15.12.2013 z <http://www.penize.cz/nezamestnanost/16951-argentinska-krize-a-pouceni-pro-ceskou-republiku-i>

⁶⁶ Dostupné dne 15.12.2013 z http://es.wikipedia.org/wiki/Crisis_de_diciembre_de_2001_en_Argentina

⁶⁷ Dostupné dne 15.12.2013 z <http://www.infoleg.gov.ar/infolegInternet/anexos/70000-74999/70355/norma.htm>

⁶⁸ MERCOSUR 20 años, s. 261

týkajících se speciálního režimu dovozu produktů informačních a komunikačních technologií, kapitálových produktů a výjimek ze společného sazebníku. Tato opatření se týkala:

- Prodloužení do prosince 2005, seznamů národních výjimek ze společného celního sazebníku (100 položek).
- Povolení pro Paraguay a Uruguay zavést dodatečné výjimky ze společného celního sazebníku o 150 položkách respektive 125 položkách.
- Povolení udělené Paraguayi zachovat do prosince 2009 seznam výjimek o 399 položkách ze společného celního sazebníku.
- Povolení Paraguayi zachovat si do prosince 2010 svůj speciální importní režim týkající se prvotních surovin a soubor položek, na které bude dále aplikovat 2% sazbu.
- Prodloužení do prosince 2010 možnosti použití režimu DRAWBACK a jeho dočasné přijetí v rámci vnitřního obchodu.
- Povolení do prosince 2010 pro Paraguay a Uruguay aplikovat 2% sazbu na některé zemědělské produkty.
- Pověření pro každou ze smluvních stran zřídit do konce roku 2005 seznam produktů informačních a telekomunikačních technologií předem projednaných na čtyřstranných jednáních, na kterých bude možné aplikovat 0% celní sazbu.
- Povolení do prosince 2010 pro Paraguay a Uruguay využívat 2% sazbu na dovoz produktů informačních a telekomunikačních technologií ze třetích zemí, s výjimkou produktů zařazených na seznam z předcházejícího bodu.
- Povolení do konce roku 2005 pro každou ze smluvních stran zachovat platný dovozoový režim na kapitálové statky.
- Povolení do prosince 2010 pro Paraguay a Uruguay využívat 2% sazbu na kapitálové statky pocházejících ze zemí mimo MERCOSUR.

Současná situace byla charakterizována značnou nejistotou, co se týče budoucnosti celní unie a prostředků k prohlubování integračních procesů. Nebyl jasný směr, kterým se vydával MERCOSUR, zda směrem k posilování celní unie nebo k přeorientování se směrem k zóně volného obchodu.⁶⁹

---

⁶⁹ BERLINSKI, J., KUME, H., VAILLANT, M. a kol. *Hacia una política común del Mercosur*, s. 8

Na konci roku 2005 se znovu po 10 letech konal summit v Ouro Preto. Toto setkání na nejvyšší úrovni přineslo řadu dohod a řadů důležitých konkrétních rozhodnutí. Vyjmenujme si zde ta nejdůležitější.⁷⁰

- Zrušení dvojího placení cla v rámci AEC a k tomuto účelu on line propojení členských zemí.
- Pověření Parlamentní komise, aby realizovala všechny potřebné kroky nutné pro vznik Parlamentu MERCOSURu k 31. prosinci 2006.
- Zřízení „Fondu pro strukturální konvergenci a financování integračního procesu Mercosuru“ (FOCEM), který by sloužil k vyrovnávání regionálních rozdílů a zlepšování konkurenceschopnosti jednotlivých členských zemí. Počáteční vklad do fondu byl určen ve výši 100 milionů amerických dolarů. Příspěvky byly určeny dle velikosti země. Brazílie přispívá 70% celkových finančních prostředků, Argentina 27%, Uruguay 2% a Paraguay 1%. Příjmy z fondu budou redistribuovány takto: Paraguay obdrží 48% prostředků, Uruguay 32%, Argentina a Brazílie obdrží 10%.
- Regulace veřejných zakázek a harmonizace požadavků různého charakteru nutných pro liberalizaci dané oblasti uvnitř zóny.
- Vznik konzultačního fóra pro integraci na lokální a subregionální úrovni.
- Zřízení pracovních skupin na nejvyšší úrovni zabývajících se lidskými právy, růstem zaměstnanosti, zjednodušením podnikatelského prostředí.
- Potvrzení vstupu Venezuely a Ekvádoru jako přidružených států a žádosti.
- Návrh dohody o volném obchodu se státy Jihoafrické celní unie (Jižní Afrika, Namíbie, Botswana, Svazijsko a Lesotho).
- Přijetí obchodní dohody s Indií.

Zmíněný summit v Cordobě přinesl celou řadu různorodých návrhů k prohloubení procesu integrace. Cíle zde vytyčené shrnuje společné prohlášení prezidentů vydané po tomto summitu: „...znovu potvrdili vůli k posunu směrem k regionální produktivní integraci se sociálním rozvojem a s důrazem na podporu regionálních výrobních podniků..... Za tímto účelem prezidenti pověřili ministry dotčených oblastí, aby byly definovány obecné zásady, které budou tvořit Plán rozvoje a produktivní regionální integrace“.⁷¹

---

⁷⁰ CAETANO, G., *Mercosur: Quo vadis?*, s. 172-173

⁷¹ Volně přeloženo ze Společného prohlášení prezidentů členských zemí MERCOSURu, Córdoba,

Některé z hlavních nástrojů a iniciativ v této etapě vývoje byly:⁷²

Program produktivní integrace - PIP (Programa de Integración Productiva)

PIP vytvořil seznam nutných akcí pro posílení efektivnější produkce zejména malých a středních podniků v ekonomicky menších zemích, za účelem prohlubování integrace.

Fond MERCOSURu pro mikro, malé a střední podniky

Fond ve své počáteční fázi poskytoval úvěry mikro, malým a středním podnikům. Počáteční vklad do fondu byl 100 milionů amerických dolarů. Brazílie přispívá 70% celkových finančních prostředků, Argentina 27%, Uruguay 2% a Paraguay 1%. Příjem z fondu budou redistribuovány takto: Paraguay obdrží 48% prostředků, Uruguay 32%, Argentina a Brazílie obdrží 10%. Financování a redistribuce zdrojů je tedy stejná jako v případě Fondu pro strukturální konvergenci a financování integračního procesu Mercosuru (FOCEM).

Rámcový program pro vědu a technologie

Program s cílem vytvořit platformu pro vědu a výzkum, která by se zabývala zvyšování přidané hodnoty a zlepšováním technologií.

Rozvoj dodavatelů ropy a plynu

S finančními prostředky FOCEM podporovat lokální dodavatele a zvyšovat jejich podíl na procesu dodávek těchto surovin

Integrace automobilového průmyslu

Projekt spadající do Rozvojového programu pro konkurenceschopnost, jehož cílem je podporovat konkurenceschopnost více jak 100 podniků z oblasti automobilového průmyslu.

Rok 2006 se nesl ve znamení rozšiřování MERCOSURu. Dne 17. června 2006 byl v Caracasu podepsán *Protokol o přistoupení Venezuely*⁷³. Tento protokol zahrnoval

---

21. července 2006. Dostupné z

http://www.mercosur.int/t_generic.jsp?contentid=4488&site=1&channel=secretaria

⁷² MERCOSUR 20 años, s. 263-264

harmonogram odbourání vzájemných překážek obchodu a stanovil termín, kdy musí jednotlivé země plně otevřít svůj trh Venezuely. Úplné začlenění Venezuely mělo být dokončeno nejpozději roku 2014. Přistoupení Venezuely nemělo jen ekonomický rozměr, ale také politický. V té době vládl ve Venezuele Hugo Chávez, na jehož administrativu je nahlíženo jako poměrně kontroverzní a okolní země se obávaly určité radikalizace MERCOSURu.

Zároveň bylo podotýkáno, že vstup Venezuely poskytne Chávezovi prostor pro jeho kontroverzní levicovou politiku. Nicméně ekonomický význam vstupu Venezuely není zanedbatelný.

Nový člen má trh o velikosti téměř 28 milionů spotřebitelů, s průměrným ročním příjmem na osobu 11 945 amerických dolarů. Se začleněním Venezuely bude MERCOSUR představovat 47,5% populace Latinské Ameriky a 59% HDP celého regionu.⁷⁴ Venezuela, člen OPEC a jeden z nejvýznamnějších ropných producentů, má necelých 18% všech světových zásob ropy, což představuje největší zásoby ropy na světě.⁷⁵ Tento fakt byl významným faktorem při začleňování země, neboť hraje roli v energetické bezpečnosti celého bloku.

Hlavním tématem vstupu bylo začlenění normativy MERCOSURu ze strany Venezuely a to především:

- přizpůsobení se celní struktuře Společného celního sazebníku (AEC)
- přijetí společné nomenklatury
- harmonogram postupného snižování celních sazeb uvnitř bloku

Přijetí této normativy by se mělo uskutečnit postupně a flexibilně, implementovat AEC a NCM do 4 let od vstoupení v platnost tohoto dokumentu. Liberalizace obchodu mezi Venezuelou a ostatními zeměmi se uskuteční v rozdílných termínech v závislosti na jednotlivých zemích.⁷⁶ Argentina a Brazílie musí odstranit překážky vstupu venezuelské

---

⁷³ Podrobněji viz.: Protocolo de adhesión de la República Bolivariana de Venezuela al Mercosur (Protokol o přistoupení Venezuely do Mercosuru dostupný na:

http://www.mercosur.int/innovaportal/file/2485/1/2006_PROTOCOLO_ES_AdhesionVenezuela.pdf

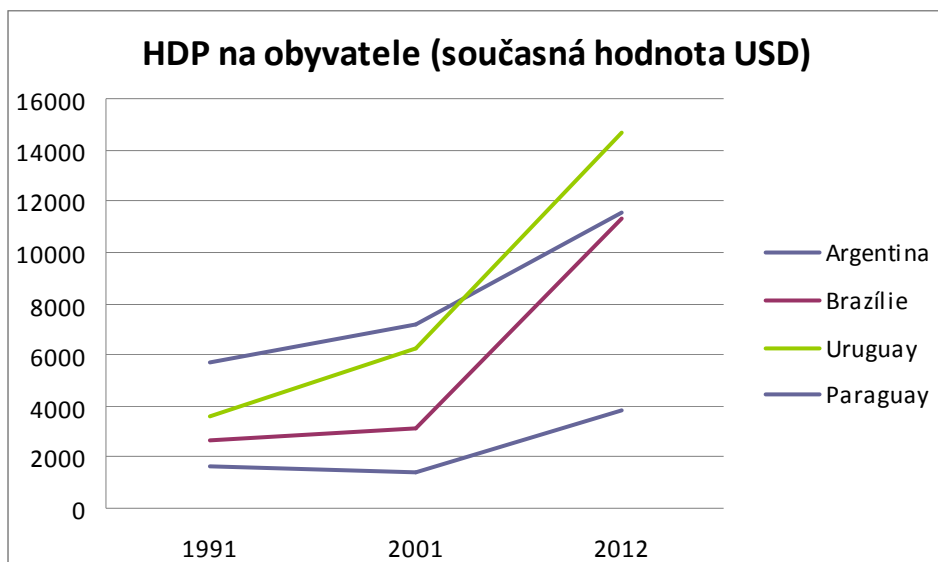
⁷⁴ <http://www10.iadb.org/intal/cartamensual/cartas/Articulo.aspx?Id=b651b0a8-d071-40d4-9904-af90481f5c75>

⁷⁵ <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/venezuela-ekonomicka-charakteristika-zeme-18604.html>

⁷⁶ V samotném protokolu o přistoupení Venezuely jsou ovšem uvedena jiná data vzájemné liberalizace. Jelikož v roce 2006, kdy došlo k podpisu Protokolu prezidenty jednotlivých států se neočekávalo, že by Protokol neschválila některý z parlamentů členských států a nevstoupil v platnost ještě téhož roku. (viz. *Vstup Venezuely a odmítavý postoj Paraguaye*). Dokument uvádí, že k plné liberalizaci obchodu ze strany Brazílie a Argentiny mělo dojít do 1. ledna 2010 a do ze strany Uruguaye a Paraguaye 1. ledna 2013. Venezuela měla svůj trh otevřít k 1. lednu 2012.

produkce do srpna 2016 a Uruguay a Paraguay tak musí učinit do srpna 2019. Venezuela musí dovolit volný vstup produktů ostatních partnerů nejpozději v srpnu 2018. Nicméně existují určité „citlivé“ produkty, pro které mohou platit jistá omezení až do roku 2024.⁷⁷

Graf č. 3 Vývoj HDP na obyvatele pomocí trendové funkce (současná hodnota USD)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat Světové banky

4.3.7. Vstup Venezuely a odmítavý postoj Paraguaye

V červenci 2006 hlavy států všech čtyř členských zemí podepsali v Caracasu Protokol o přistoupení Venezuely. Proces přistoupení byl podmíněn schválením zmíněného dokumentu parlamenty v jednotlivých zemích. Argentinský, brazilský i uruguayský parlament bez problémů dokument přijaly, avšak paraguayský parlament takto neučinil. Během celého volebního období (2008-2012) tehdejšího paraguayského prezidenta Fernanda Luga, který žádal parlament o schválení, mu nebylo parlamentem vyhověno, a tudíž se Venezuela nemohla stát právoplatným členem. Senát odmítal vstup Venezuely pro nedemokratické postupy Venezuely, které v té době vládl Hugo Chávez.

Situace nabrala nečekaný spád v červnu 2012, kdy v Paraguayi došlo ke státnímu převratu a prezident Lugo byl sesazen a dále postaven před soud pro „špatný“ výkon své funkce.

⁷⁷ <http://www10.iadb.org/intal/cartamensual/cartas/Articulo.aspx?Id=b651b0a8-d071-40d4-9904-af90481f5c75>

Tři zbývající země shledaly, že Paraguay porušila demokratickou klauzuli bloku. Podepsaly Protokol z Montevidea (Ushuaia II)⁷⁸ o *Demokratickém závazku v MERCOSURu* a suspendovaly její politická práva do doby, než bude v zemi obnoven demokratický pořádek. Ekonomická práva jí ponechaly. To znamenalo, že se Paraguay nemohla účastnit jednání MERCOSURu a tudíž se nemohla podílet na žádných rozhodnutích. Kromě toho, argentinská prezidentka Cristina Fernández de Kirchner, brazilská prezidentka Dilma Rousseff a uruguayský prezident José Mujica využili paraguayské absence a formalizovali vstup Venezuely.

Paraguay odmítla obě rozhodnutí a oba kroky označila za nelegální. Celá situace se začla obracet v květnu 2013, kdy v Paraguayi proběhly prezidentské volby. V srpnu poté bylo Paraguayi obnoveno plné členství a ta v prosinci schválila v obou komorách parlamentu vstup Venezuely a tím legalizovala její účast v uskupení. Zároveň bylo oznámeno obnovení obchodních jednání s EU, která uvízla na mrtvém bodě důsledkem nepřítomnosti Paraguaye.⁷⁹

4.3.8. Nacionalizace v Latinské Americe

V rámci charakteristiky MERCOSURu je třeba zmínit jeden fenomén, který se v Latinské Americe a také v některých zemích MERCOSURu začal rozmáhat kolem roku 2006. Tímto fenoménem je bezesporu znárodňování, jež některé státy zahrnují do svých hospodářských politik. Argentina tak po dekádě privatizací přichází s obratem a znárodňuje některé velké podniky držené v rukou zahraničních majitelů. První společností, kterou postihl tento osud, byla v roce 2006 vodovodní distribuční společnost Aguas Argentinas kontrolovaná francouzskou společností Suez a španělskou společností Aguas de Barcelona. V roce 2012 došlo k vyvlastnění 51% akcií ropné těžařské společnosti YPF držených společností Repsol, která byla v roce 1999 privatizována, a je považováno za „vlajkovou loď“ vyvlastňování v Argentině. Argentinská prezidentka Cristina Kirchner odůvodnila své kroky nedostatečnými investicemi a národním zájmem. Za zmínku dále

---

⁷⁸ Protokol z Montevidea (Ushuaia II) dostupné z:
http://www.mercosur.int/innovaportal/file/3862/1/dec_0272011_es_protocolo_de_montevideo_ushuaia_ii.pdf

⁷⁹ REBOSSIO, A. *Paraguay se desdice y aprueba el ingreso de Venezuela a Mercosur*.
<http://internacional.elpais.com/> [on line].

stojí znárodnění Argentinských soukromých penzijních fondů nebo argentinských aerolinií Aerolíneas Argentinas.

Za otce znárodnování v Latinské Americe je považován bez pochyby venezuelský prezident Hugo Chávez. Dle opozice v zemi Hugo Chávez mezi lety 2007 a 2012 znárodnil kolem dvou tisíc společností napříč všemi odvětvími venezuelského hospodářství. Pro příklad můžeme uvést znárodnění banky Banco de Venezuela patřící španělské bankovní společnosti Santander nebo znárodnění mexického cementářského giganta CEMEX. Za zmínku také stojí vyvlastňování bolivijským prezidentem Evo Moralesem, který také několikrát přistoupil k tomuto jednání.⁸⁰

Tato politika nutně vrhá stíny na ekonomiky a vlády států, které k těmto krokům přistoupily. Jednak země musí čelit mezinárodním arbitrážím a také snižují atraktivitu pro zahraniční investory, kteří zvažují, zda alokovat kapitál v dané zemi. Nutno dodat, že ve většině případů dochází k nucenému odprodeji dotčených společností.

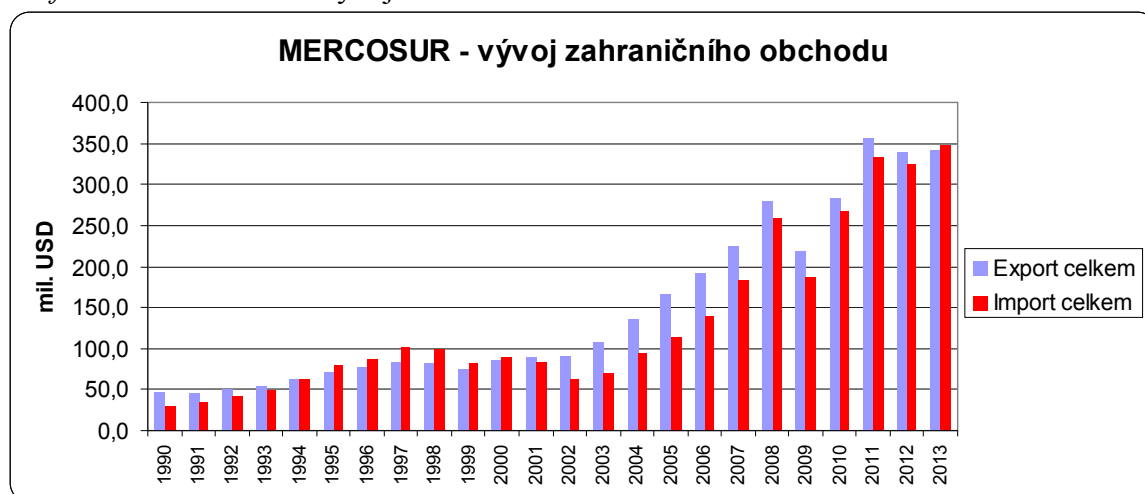
4.3.9. Vývoj zahraničního obchodu

V počáteční fázi fungování MERCOSURu mezi lety 1991-1998, kdy docházelo k vzájemnému otvírání trhu a snižování celních tarifů mezi členskými státy, můžeme vidět v grafu č. 4 kontinuální růst na straně exportu i importu. V tomto období meziročně rostl objem vyváženého zboží v průměru 8,9%.

---

⁸⁰ Článek dne 15.1.2014 http://cincodias.com/cincodias/2012/05/04/empresas/1336298336_850215.html

Graf č. 4 MERCOSUR- vývoj zahraničního obchodu 1991-2013

Zdroj: WTO⁸¹

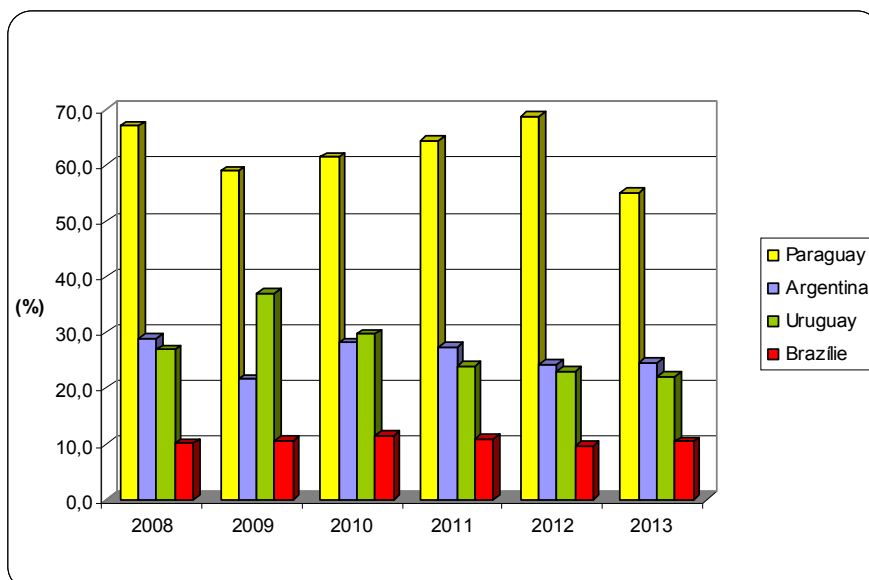
Během krizového období mezi lety 1999-2002 došlo ke zpomalení tempa růstu celkového exportovaného zboží na 2%. Lze konstatovat, že zahraniční trhy mimo zónu v tomto období získaly na důležitosti, jelikož neutrpěly poklesem HDP, tak jako státy uvnitř bloku (viz. graf č. 1). Za první dekádu existence bloku se zdvojnásobila celková hodnota vyváženého zboží z 45,9 mld. USD v roce 1991 na 89,2 mld. USD v roce 2001. Za stejné období hodnota dováženého zboží rostla rychleji. Z hodnoty 34,3 mld. USD na 83,9 mld. USD.

Po krizových letech daného regionu, mezi lety 2002 a 2008, lze pozorovat výrazný meziroční růst obchodních toků oběma směry. Export rostl meziročně 21% tempem a import dokonce 27,1%. Podle grafu č. , je patrné, že rovněž rostl podíl vyváženého zboží v rámci zóny a význam tohoto exportu se tak zvyšoval. Od roku 2003 rovněž postupně narůstal podíl MERCOSUR na celosvětovém exportu a vystoupal na 2% v roce 2012.⁸²

Graf č.5 Podíl exportu uvnitř zóny na celkovém exportu (%)

⁸¹ WORLD TRADE ORGANIZATION. *International trade and market access data database.*

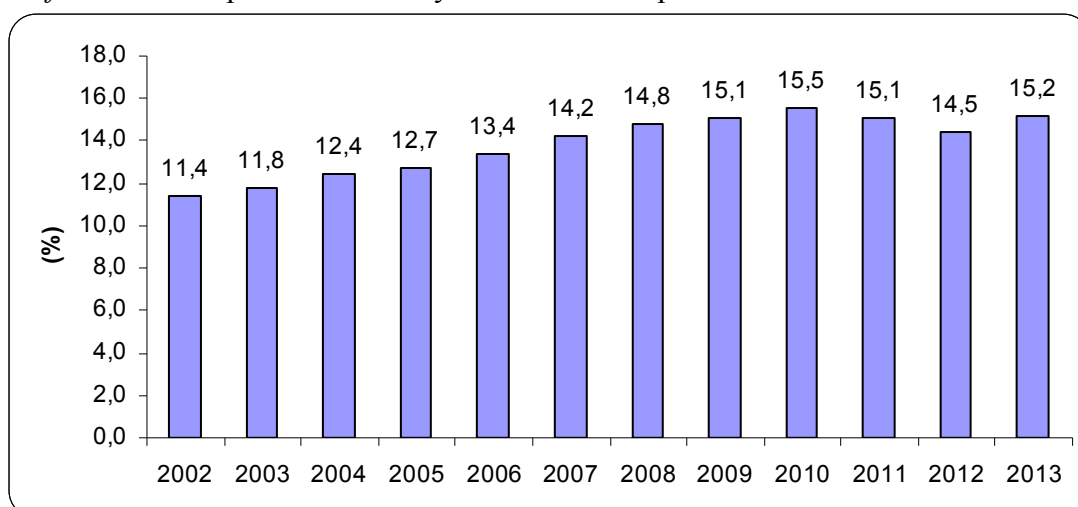
⁸² WORLD TRADE ORGANIZATION. *Annual report 2013.* s. 18

Zdroj: Světová banka [online]. Dostupné z [www: http://data.worldbank.org/](http://data.worldbank.org/)
[cit. 2014-03-29]

Jako důsledek světové ekonomické a finanční krize se během roku 2009 propadl export v rámci bloku o 22%, zatímco export ve světě klesl o 21%. V roce 2008 byla hodnota celkového vyváženého zboží 280,3 mld. USD, o rok později 219,1 mld. USD a v roce 2010 se dostala na ještě vyšší hodnotu než před samotnou krizí a dosahovala 283,3 mld. USD.

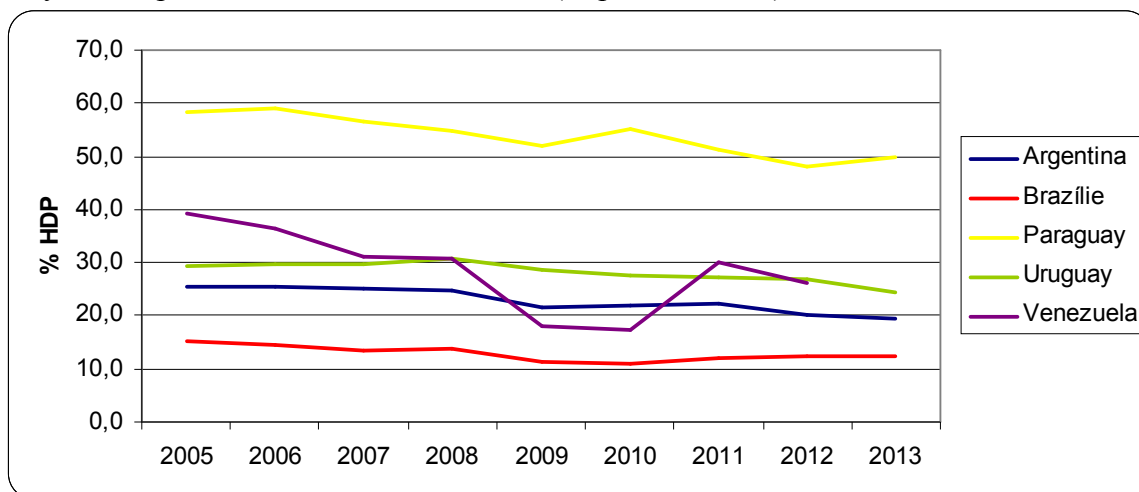
Graf č. 6 Podíl exportu uvnitř zóny na celkovém exportu 2002-2013

Zdroj: Vlastní výpočet na základě dat WTO

Hrubý domácí produkt

Graf č.7 Export zboží a služeb 2005-2013 (% podíl na HDP)

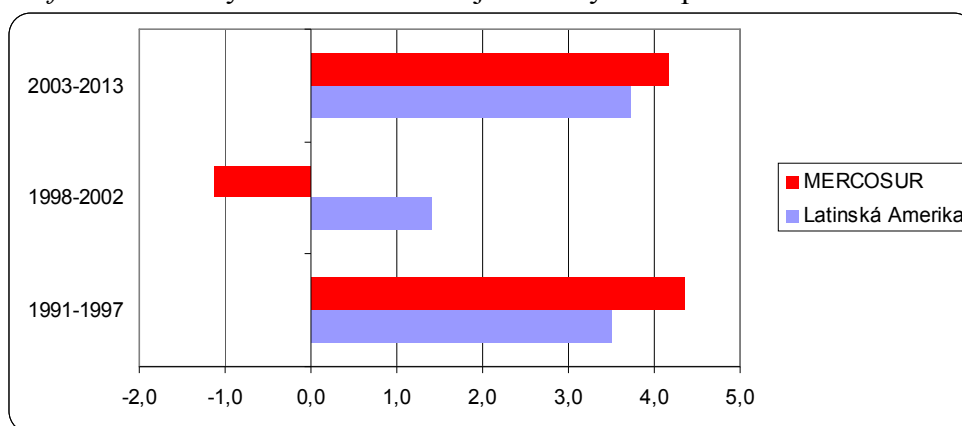
Zdroj: MMF - *data and statistics*. [online]. Cit.[2014-03-25].

Dostupné z WWW: <http://www.imf.org/external/datamapper/index.php>

Z grafu č. 7 lze vyčíst, že ve všech sledovaných zemích zahraniční obchod tvoří stěžejní část ekonomiky. Za sledované období se podíl exportu zboží a služeb na tvorbě HDP propadl v Argentině o 24%, v Paraguayi poklesl o 14,9% a v Brazílii a Uruguayi se podíl snížil o 16,9% repektive o 16,7%. Jako jedinou částečně proexportně orientovanou ekonomiku, tak můžeme označit pouze Paraguay. Ta se také po dvouletém propadu zapříčiněném přijatými ochrannářskými opatřeními ze strany Argentiny v posledním období dokázala vrátit k 2,8% růstu. Jak již bylo řečeno, lze se domnívat, že omezování importu Argentiny se promítá do snížených produkčních schopností místních vývozců. Zároveň značnou část struktury výváženého zboží zemí MERCOSURU tvoří zemědělské produkty a nerostné suroviny, jejichž ceny na světových trzích mohou značně kolísat.

Graf č.8 Průměrný roční růst HDP v jednotlivých etapách

Zdroj: Vlastní výpočet na základě dat MMF - *data and statistics*. [online].

Cit.[2014-03-25]. Dostupné z WWW: <http://www.imf.org/external/datamapper/index.php>

4.3.10. Globální krize a protekcionismus

Téměř okamžitě po nástupu světové hospodářské a finanční krize v roce 2008 začaly stoupat obavy z protekcionistických opatření. Vzhledem ke zkušenostem z období Velké hospodářské krize z roku 1929 tyto obavy byly na místě.

V posledních letech množství importovaného zboží (viz. Graf č. 9) v rámci Společného trhu stagnovalo a bylo omezováno a to především díky různým ochrannářským nástrojům ze strany argentinské vlády. Do roku 2012 tuto politiku prováděla prostřednictvím neautomatických licencí⁸³, které Argentina po nátlaku WTO zrušila, později prostřednictvím exportních žádostí nutných pro import⁸⁴ a jako poslední nástroj využívaný do současnosti bylo zavedení povinných předdovozních žádostí (DJAI). Ani jeden z těchto instrumentů nemá a neměl příliš jasná pravidla a importér nemá šanci přesně zjistit, zda importované zboží získá povolení či nikoliv⁸⁵. V současné době má také Centrální banka Argentiny (BCRA) obtíže v přístupu k zahraničnímu kapitálu, což ji nutí omezovat dovoz.

Již po určitou dobu je Brazílie pro Argentinu hlavní obchodní partner ve vývozu i dovozu. Brazílie - strategický člen MERCOSURU a hlavní ekonomika regionu byla ta,

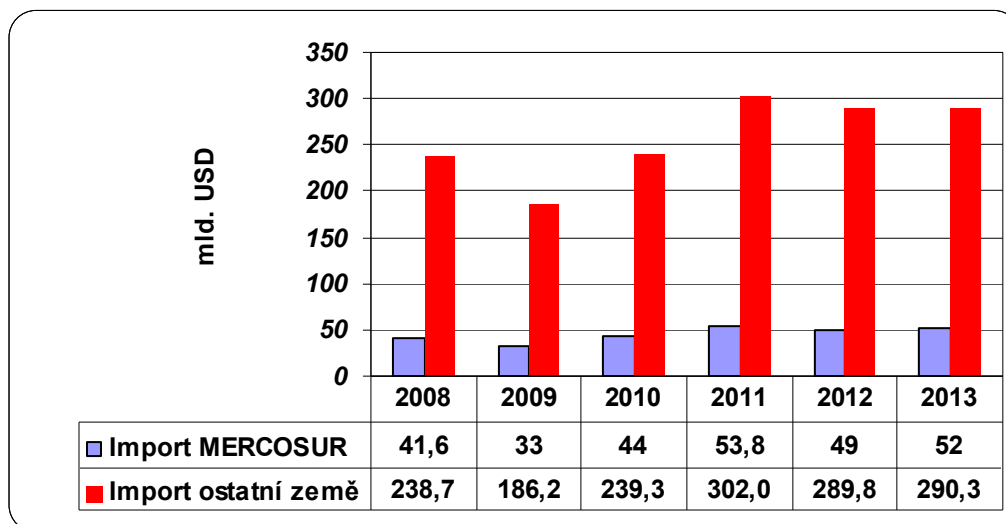
⁸³ Neautomatická licence byl nástroj, kterým Ministerstvo průmyslu omezuje svévolnou a nohodilou formou import některých druhů zboží.

⁸⁴ Toto opatření v podstatě znamenalo, že pokud subjekt chce importovat do Argentiny, tak také musí něco vyvézt.

⁸⁵ ZASTUPITELSKÝ ÚŘAD BUENOS AIRES (ARGENTINA). *Businessinfo.cz, Argentina: Zahraniční obchod země*

kteřá byla nejvíce postižena poklesem argentinského importu. V roce 2012, kdy nabírají na intenzitě limity pro dovoz zboží do Argentiny, poklesla celková hodnota dovozu o 6,3 mld. USD ve srovnání s předchozím rokem. Z toho dopadlo na Brazílii 3, 8 mld. USD, což znamená, že Brazílie absorbovala více než dvě třetiny z celkového poklesu argentinského dovozu.

Graf č. 9 Vývoj vnitřního a vnějšího importu 2008-2013

Zdroj: ALADI. Indicadores socioeconómicos [online]. Cit.[2014-03-28] Dostupné z: http://www.aladi.org/nsfaladi/arquitec.nsf/VSITIOWEB/indicadores_socioeconomicos

V roce 2012, rozhodnutí „Decision 39/11“⁸⁶ umožnilo zvýšit všem státům dovozní cla u 100 produktů, jako důvody byly uvedeny negativní dopady změn světové ekonomiky na místní producenty. To umožnilo brazilským společnostem vyžádat si na vládě zvýšení dovozních cel u některých produktů až na 35%. Toto zvýšení znesnadnilo dovoz celé řady produktů a dotklo se produktů z kovu a oceli, pneumatik, plastů, chemikálií a papíru. Toto zvýšení se dotklo dováženého zboží o hodnotě téměř devíti miliard amerických dolarů.

O rok později (2013) MERCOSUR pokračuje s protekcionistickými opatřeními a znovu rozhodnutím „Decision 25/12“ umožňuje svým členům dodatečně zvýšit dovozní cla na dalších 100 produktů ze společného celního sazebníku (AEC). Země opět mohou

⁸⁶ CONSEJO DE MERCADO COMÚN. Decisión 39/11

zvýšit tarify na maximálně 35% po dobu jednoho roku s možností rozšíření o další rok, tak jak povolují pravidla Světové obchodní organizace.⁸⁷

GTA⁸⁸ dělí protekcionistická opatření do tří skupin, dle míry vlivu na zahraniční obchod. Tzv. semaforní systém vychází z klasifikace opatření stanovených Světovou obchodní organizací. Červěně (red box) jsou hodnocena opatření, která jsou již zavedena a téměř jistě poškozují zahraniční obchodní zájmy. Oranžovou barvou (amber box) jsou hodnoceny taková opatření, buď jsou již zavedena a můžou poškozovat zahraniční obchodní zájmy a nebo jsou zatím jen oznámena a jakmile vstoupí v platnost, téměř jistě budou diskriminační. Do zelené skupiny (green box) jsou řazena opatření, která směřují k liberalizaci a nebo nejsou diskriminační.⁸⁹ Pro potřeby tohoto výzkumu byly zkoumány opatření spadající do první dvou zmíněných skupin (viz. Tabulka č. 4)

---

⁸⁷ CONSEJO DE MERCADO COMÚN . Decisión 25/12 [on line]

⁸⁸ GTA (Global trade alert) je organizace, která poskytuje informace v rálném čase o státních opatřeních, přijatých v době ekonomické recese, která by mohla diskriminovat zahraniční obchod. GTA vznikla v roce 2008 a má sídlo v Londýně. (<http://www.globaltradealert.org/about>)

⁸⁹ EVENETT J. S. *What can be learned from crisis - era protectionism?* s. 3

Tabulka č. 4 Počet zavedených opatření mezi lety 2009-2013 dle klasifikace WTO

Arg.	RED	s dopadem na MERCOSUR	AMBER	s dopadem na MERCOSUR
2009	30		2	
2010	55		4	
2011	86		10	
2012	48		2	
2013	47		4	
CELKEM	266	104	22	11
Braz.				
2009	20		4	
2010	29		8	
2011	36		4	
2012	33		12	
2013	33		15	
CELKEM	151	28	43	13
Paraguay				
2009	4		2	
2010	1		0	
2011	8		2	
2012	3		0	
2013	2		0	
CELKEM	18	4	4	1
Uruguay				
2009	9		1	
2010	8		0	
2011	19		2	
2012	9		0	
2013	6		0	
CELKEM	52	32	3	0

Zdroj: GTA⁹⁰

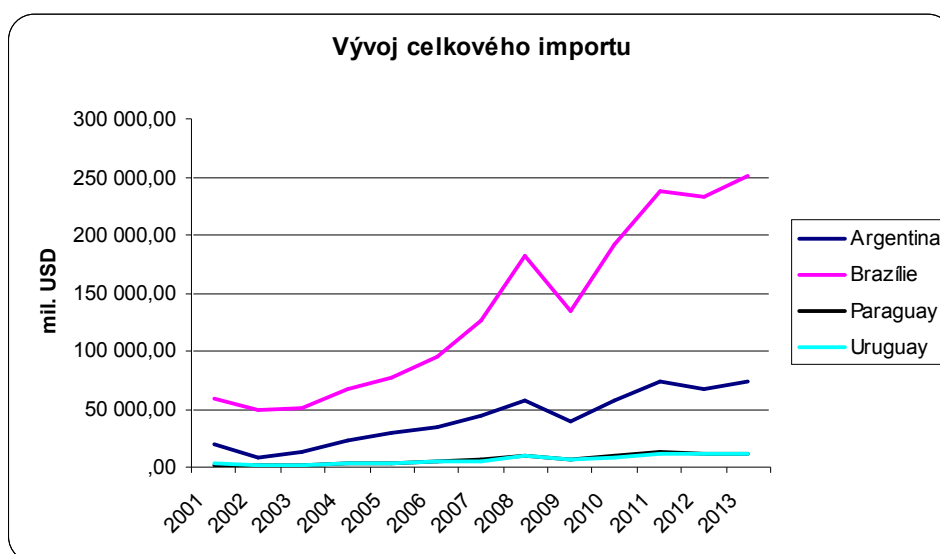
Je potřeba také zmínit situaci, ve které se nyní nalézá Argentina. Rezervy centrální banky jsou v posledních letech mnohem nižší, než by Argentina potřebovala. Pro srovnání uvedme rezervy Brazílie a Uruguaye, které dosahují hodnot vyšších než 15% HDP. V Argentině činí pouze 6% HDP země.⁹¹ Na základě této skutečnosti si argentinská centrální banka nemůže dovolit pokračovat v jejich snižování, jelikož se snaží udržet určitou úroveň ekonomické aktivity. V případě, že Argentina nemůže ovlivňovat měnový kurz, ani vlastní rezervy a ekonomika čelí klesající likviditě, nezbyvá jí mnoho způsobů, jak toto zvrátit. Jeden z nástrojů je právě omezování importu.

⁹⁰ [online]. Dostupné na www: <http://www.globaltradealert.org/measure> cit.[2014-10-11].

Již po určitou dobu je Brazílie pro Argentinu hlavním obchodním partnerem ve vývozu i dovozu. Jakožto strategický člen MERCOSURU s největší ekonomikou regionu, byla ovšem Brazílie nejvíce postižena poklesem argentinského importu.

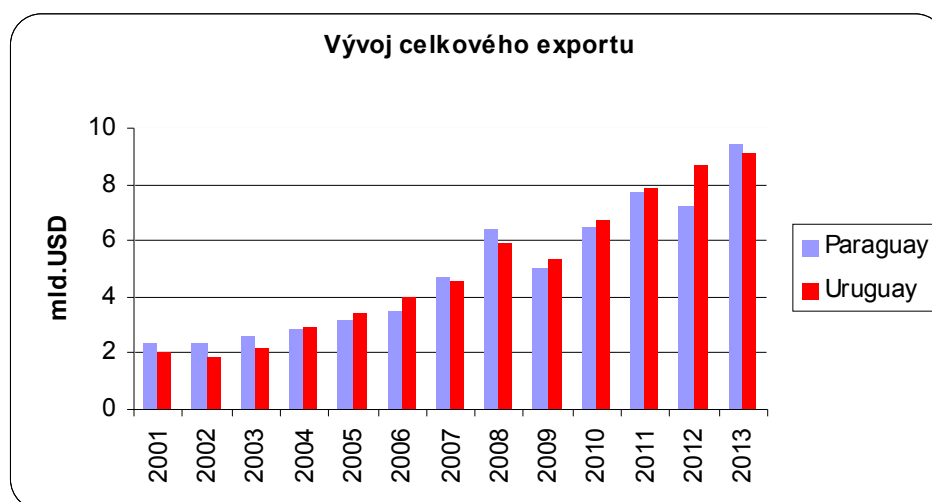
Uvedená opatření vážně poškozují nejen zahraniční dovozce, ale i argentinské firmy, které jsou závislé na dovozu součástí pro výrobu.

Graf č.10 Růst importu v jednotlivých zemí 2001-2013

Zdroj: WORLD TRADE ORGANIZATION. *International trade and market acces data database* [online].

Graf č. 11 Vývoj celkového exportu - Uruguay, Paraguay

Vlastní výpočet na základě dat MMF - *data and statistics*. [online].

Cit.[2014-04-20]. Dostupné z WWW: <http://www.imf.org/external/datamapper/index.php>

Graf č. 12 Vývoj celkového exportu - Argentina, Brazílie

Vlastní výpočet na základě dat MMF - *data and statistics*. [online].

Cit.[2014-04-20]. Dostupné z WWW: <http://www.imf.org/external/datamapper/index.php>

5. Závěr

Na počátku integračních procesů v rámci Společného trhu jihu bylo očekávání brzkého vzniku jednotného trhu a touha po ekonomické stabilitě, která regionu chyběla v 80. letech a začátkem 90. let 20. století. Značný nesoulad mezi zeměmi, jak v rámci geografické velikosti, tak i v ekonomické vyspělosti, nicméně proces integrace zabrzdil. Boj o pozici lídra jihoamerického kontinentu mezi Argentinou a Brazílií známý již od konce 2. světové války neukončil ani Pakt přátelství podepsaný v předvečer vzniku MERCOSURu. Soupeření se přeneslo do podoby nečekaných opatření v rámci vzájemného obchodu i na pole MERCOSURu. Obě menší země, které měly mnohem větší zájem na liberalizaci obchodu, mohly jen přihlížet.

Přestože se první dekáda fungování nesla ve znamení snižování celních tarifů, Argentina a Brazílie neváhaly využívat různá netarifní opatření v zájmu ochrany některých odvětví. Během let 1995 až 1999 došlo k vystřízlivění. Vlna krizí na světových rozvojových trzích se přenesla i na jihoamerický kontinent a zasáhla Brazílii v podobě odlivu zahraničního kapitálu. Brazílie musela nutně devalvovat svoji měnu do té doby pevně vázanou na dolar. Krize se přenesla do Argentiny, kde byly její důvody ovšem mnohem hlubší. Chyby v hospodářské politice Argentiny započaly již v 70. letech 20. století a vyústily roku 2001 ve vyhlášení platební neschopnosti vůči zahraničním věřitelům. Krize zasáhla všechny státy výraznou měrou. Životní úroveň Argentiny se propadla o více než 30%. Integrační proces se zastavil a bylo třeba hledat nové motivy. Těmi se ukázaly být volební výsledky v letech 2002 a 2003, kdy se vlády ve dvou největších ekonomikách chopili prointegračně založení politici.

Následující období se neslo v duchu prohlubování integrace a konečně byly vyslyšeny hlasy Paraguaye a Uruguaye o potřebě řešení asymetrií mezi jednotlivými zeměmi. Do tohoto období můžeme datovat zásadní zlom v chápání ekonomické integrace členskými státy. Tím bylo uvědomění, že pokud má být integrace úspěšná, bude třeba přestat upřednostňovat národní zájmy před zájmy celého bloku. Toto předsevzetí vedlo ke znovunastartování ekonomického růstu a zároveň zvýšilo mezinárodní obchod směrem mimo zónu, ale i uvnitř zóny.

Zvolení Cristiny Fernández de Kirchner roku 2007 do argentinského prezidentského úřadu spolu s příchodem Světové hospodářské a finanční krize následujícího roku můžeme označit jako bod, od kterého se opět mění kurz vývoje tohoto jihoamerického uskupení. Ačkoliv i MERCOSUR byl zasažen touto krizí a během roku 2009 došlo k poklesu celkového zahraničního obchodu zóny o téměř 20% z 278,3 mld. USD na 217 mld. USD, již v roce 2010 se opět vrátil na hodnoty přesahující 281 mld USD.

Brazílie a především Argentina začaly od roku 2009 s rostoucí tendencí zavádět různá protekcionistická opatření ve snaze uchránit domácí producenty.

Zvláštností však zůstává, že tato opatření nebyla a nejsou namířena pouze na omezení dovozu ze třetích zemí, ale i často proti partnerům v rámci MERCOSURu a jdou proti cílům přijatým Dohodou z Asunciónu roku 1991 o vytvoření společného trhu založeném na volném pohybu zboží, služeb, práce a kapitálu. Dle Global Trade Alert Argentina mezi lety 2009 a 2013 zavedla celkem 288 různých omezujících opatření, jež patří dle klasifikace WTO do tzv. red a amber box, z nichž 115 bylo namířeno i proti členům zóny. Brazílie za stejné období zavedla 194 opatření, z nichž 41 mělo dopad i na partnery. Uruguay dále zavedla 55 opatření, přičemž 32 z nich měla dopad na ostatní členy. V případě Paraguaye se jednalo pouze o 22 opatření, z nichž 5 postihlo i ostatní členy.

MERCOSUR se v současné době nachází na rozcestí. Paraguay jako jediná z členských zemí, která je více proexportně založená, začíná nahlas uvažovat o vystoupení z MERCOSURu. Ačkoliv je ekonomický vývoj všech čtyř zakládajících států relativně podobný, lze současně říci, že vychází z národních politik jednotlivých států, spíše než z konkrétních akcí makroekonomické koordinace celého uskupení.

Za 23 let své existence MERCOSUR nedokázal splnit cíl z prvního článku zakládající dohody z Asunciónu, tedy podporovat obchod v rámci společného trhu prostřednictvím volného pohybu zboží, služeb a produkčních faktorů při absenci celních tarifů, netarifních překážek či jakéhokoliv podobného opatření.

Vytvoření tohoto integračního uskupení přispělo k ekonomickému rozvoji celého regionu a ekonomická integrace posílila politickou spolupráci mezi vládami jeho členů.

Je třeba si také uvědomit, že výrazně posílila vyjednávací pozice MERCOSURu při jednáních s USA, EU a ostatními světovými ekonomickými centry. MERCOSUR se stal

čtvrtým nejvýznamnějším ekonomickým hráčem hned po USA, Evropské unii a Japonsku a v současné době se podílí dvěma procenty na světovém obchodu. Export do zemí mimo zónu stále sice roste, avšak uvnitř zóny stagnuje, až mírně klesá.

Z ekonomického hlediska bylo přistoupení Venezuely bezesporu přínosem. MERCOSUR si tak na svoji stranu získal čtvrtý nejsilnější trh v Jižní Americe a pravděpodobně si zajistil energetickou soběstačnost na další desetiletí. Tyto přínosy nicméně často kontrastují s množstvím negativ, které členství Venezuely přináší. Politický směr započatý v minulé dekádě Hugo Chávezem a v nynější době prosazovaný Nicolasem Madurem je založen na nebezpečné konfrontaci, jak směrem ven tak i dovnitř. Populistická sociální politika, znárodňování ve prospěch venezuelského lidu, hrozby Kolumbii ozbrojeným konfliktem a označování současných sociálních nepokojů za pokus o převrat ze strany imperialistů z USA vrhá na Venezuelu stín nečitelného partnera. Avšak její energetický potenciál v podobě největších světových zásob ropy je nesporný.

Vývoj v posledních letech můžeme označit jako přechodné období směřující k nové etapě fungování tohoto bloku. Jak dlouho toto období potrvá a jaká bude nová etapa, lze v současnosti jen těžko odhadovat. Bude důležité, aby každá členská země jasně definovala, jak si tuto etapu představuje, a co od ní očekává.

MERCOSUR se ve svých počátcích nevyvaroval „dětských nemocí“, tak jako mnoho dalších integračních pokusů ve světě. Různá ekonomická vyspělost členů, nedostatečná institucionální struktura a nerespektování přijatých dohod jsou jen některé z nich.

V samotném závěru své práce bych shrnul dva hlavní faktory, které brání dosažení konkrétních výsledků v rámci společné zahraniční politiky. Prvním z nich je neschopnost dohodnout se na společné zahraniční politice, především v oblasti obchodní politiky. Tento problém je spojen jak se značnou asymetrií ve velikosti (ekonomické i geografické), tak s rozdílnými politickými představami. Druhý faktor představuje obtíže při vytváření celní unie jako teritoria s jedním společným celním sazebníkem.

Zatímco v devadesátých letech existovala shoda o nastavení MERCOSURu jako otevřeného uskupení, krize na přelomu milénia dala vyniknout rozdílným strategiím v představách o pronikání na mezinárodní trhy.

Na závěr bych zmínil myšlenku velikána evropské integrace Jeana Monneta:

„Kdybych musel začít znova, začal bych kulturou.“

6. Seznam grafů a tabulek

Graf č. 1 Vývoj HDP v letech 1992-2002

Graf č. 2 Argentina - hrubý domácí produkt na obyvatele 1996-2004 (současná hodnota USD)

Graf č. 3 Vývoj HDP na obyvatele pomocí trendové funkce (současná hodnota USD)

Graf č. 4 MERCOSUR- vývoj zahraničního obchodu 1991-2013

Graf č. 6 Podíl exportu uvnitř zóny na celkovém exportu 2002-2013(%)

Graf č.7 Export zboží a služeb 2005-2013 (% podíl na HDP)

Graf č.8 Průměrný roční růst HDP v jednotlivých etapách

Graf č. 9 Vývoj vnitřního a vnějšího importu

Graf č.10 Růst importu v jednotlivých zemích 2001-2013

Graf č. 11 Vývoj celkového exportu - Uruguay, Paraguay

Graf č. 12 Vývoj celkového exportu - Argentina, Brazílie

Tabulka č. 1 Inflace mezi lety 1991-1998 ve spotřebitelských cenách (%)

Tabulka č. 2 Brazílie - Celková hodnota dluhu a přímé zahraniční investice

Tabulka č. 3 Míra inflace v krizových letech ve spotřebitelských cenách (%)

Tabulka č. 4 Míra nezaměstnanosti v krizových letech 1997-2004

Tabulka č. 5 Počet zavedených opatření mezi lety 2009-2013 dle klasifikace WTO

7. Seznam použitých zdrojů

BOUZAS, Roberto, FANELLI, José, María. *MERCOSUR: integración y crecimiento*. Buenos Aires: Fundación OSDE, 2001. ISBN 987-9358-04-X

CAETANO, Gerardo a kol. *Mercosur 20 años*. Montevideo: Cefir, 2011. ISBN 978-9974-8299

COMISIÓN ECONÓMICA PARA AMÉRICA LATINA Y EL CARIBE (CEPAL) (1998): *Integración regional latinoamericana, globalización y comercio sur-sur*. LC/R.1820, Santiago de Chile.

KALÍNSKÁ, Eva. *Mezinárodní obchod*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2007. s. 148. ISBN 978-80-245-1299-0.

KALÍNSKÁ, Eva, PETŘÍČEK, Václav. a kol. *Mezinárodní obchod I*. Praha : VŠE, 2003.

MONIZ, BANDEIRA, L.A. *Argentina, Brasil y EUA. De la Triple Alianza al MERCOSUR*. 1. vyd. Buenos Aires: Grupo Editorial NORMA, 2004.

SAMUELSON, P., NORDHAUS, W. *Ekonomie*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1991. 1011 p. ISBN 80-205-0192-4.

SLANÝ, Antonín, ŽÁK, Milan. *Hospodářská politika*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1999. ISBN 80-7179-237-3

SOJKA, M.; KONEČNÝ, B. *Malá encyklopedie moderní ekonomie*, 6. vyd. Praha: Lidri, 2006. 279 s. ISBN 978-80-7277-328-2.

ŠRÉDL, Karel. *Ekonomie a teolog*. 1. vyd. Brno: L. Marek, 2006. 292s. ISBN 80-86263-91-6

PERÓN J. D. *“La Hora de los Pueblos”*. Ed. Pleamar, Bs. As. Argentina, 1973. Cfr. Moniz Bandeira. “S. Pinheiro Guimaraes, eleito por la UBE, intelectual do ano 2006”. Noviembre 2007 (ABC peronuv proslov)

Internetové zdroje

Annual Report 2013 [online]. World Trade Organization. 2014-06-03. (PDF). Dostupné z http://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/anrep13_e.pdf

BERLINSKI, J., KUME, H., VAILLANT, M. a kol. *Hacia una política común del Mercosur*. [online]. Buenos Aires: Red Mercosur: 2006. 1. ed. s. 247 ISBN:9871013434. [cit. 2013-12-28]. Dostupné na: <http://www.redmercosur.org/hacia-una-politica-comercial-comun-del-mercosur/publicacion/72/es/>

SOSA, ALBERTO. *El MERCOSUR político: orígenes, evolución y perspectiva*. Abril 2007 www.amersur.org.ar

PINHEIRO, GUIMARES, S. (2004). *“El rol político internacional del MERCOSUR”*. Septiembre 2004 www.amersur.org.ar

Sosa Alberto J. y Diríe Cristina, (2007a). *“Los múltiples y simultáneos “estilos de integración” vigentes”*. Abril 2007 www.amersur.org.ar

Sosa, Alberto J. (2007b). *“El rol geopolítico del MERCOSUR en América Latina”*. Universidad Nacional Autónoma de México. Facultad de Ciencias Políticas y Sociales. Centro de Relaciones Internacionales. Seminario Internacional sobre: la Nueva Geopolítica del desarrollo en América Latina. Septiembre 2007.

GARCÍA EDUARDO, CUENCA. *Integración económica en America Latina*. Editora da UFRGS-Contraponto. Porto Alegre-Río de Janeiro. 4ª edición 2002.

FERRERES O. *La Política Económica del Mercosur* [online]. Buenos Aires. 2003/03. s. 37. (PDF) Dostupné z WWW:

<http://www.fundacionnorteysur.org.ar/Imgs/Dyn/ArchivosLenguajes/5158-2010-4-8T15-45-0.pdf> [cit. 2013-12-26].

GARCÍA, E. C. Integración económica en América del Sur: El caso de Mercosur. [online]. *Cuadernos de Ciencias Económicas y Empresariales. No. 40*. La Rioja (PDF). Dostupné na WWW: <http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=768183>. [cit. 2013-12-26]

EVENETT J., Simon. *What can be learned from crisis - era protectionism?* [on line]. Universität St Gallen and CEPR, 2009-10-10. s. 22.(PDF). Dostupné z WWW: http://www.globaltradealert.org/sites/default/files/CEPR%20DP7494_0.pdf [cit. 15-11-2014]

ZASTUPITELSKÝ ÚŘAD BUENOS AIRES (ARGENTINA). *Businessinfo.cz, Argentina: Zahraniční obchod země*. [on line]. 2014-07-14. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/argentina-zahranicni-obchod-zeme-18400.html> [cit. 14-10-2014]

PINHEIRO, GUIMARES, S. (2004). *“El rol político internacional del MERCOSUR”*. Septiembre 2004 www.amersur.org.ar

CRONOLOGÍA-Argentina quiere recuperar control de petrolera YPF. [on line]. es.reuters.com, 2012-04-16. Dostupné z WWW: <http://es.reuters.com/article/businessNews/idESMAE83F0GX20120416> [cit. 14-03-14]

REBOSSIO, A. *Paraguay se desdice y aprueba el ingreso de Venezuela a Mercosur*. [online]. internacional.elpais.com/2013-02-16. cit. [14-03-14]. Dostupné z WWW: http://internacional.elpais.com/internacional/2013/12/19/actualidad/1387413875_732555.html
www.aladi.org
www.ciu.com.uy/
www.globaltradealert.org
www.imf.org
www.mercosur.int
www.wto.org

Příloha I Počet obyvatel členských států a hodnoty HDP v roce 2012

	POČET OBYVATEL (MIL)
ARGENTINA	40,57
BRAZÍLIE	194,93
PARAGUAY	6,53
URUGUAY	3,37
VENEZUELA	29,77
Celkem	275,17

	Argentina	Brasil	Paraguay	Uruguay	Venezuela	MERCOSUR
HDP(mil USD)	447.644	2.492.908	21.236	46.872	315.841	3.324.501
HDP na obyvatele	10.944	12.788	3.257	13.914	10.611	12.067,59